

A. 2259

Mehe trundus

ehf

fuidas mehed peawad olema,

aga mitte ei ole.

Wäljaannud

J. Jung.

Willandis.

Trükkitud J. Feldt'i juures wälja andja kuluga.

—
1876.

Mehe truudus

ehf

kuidas mehed peavad olema,

aga mitte ei ole.

Wäljaannud

J. Jung.

Willandis.

Trüffitud J. Feldt'i juures wälja andja kuluga.

—
1876.

Zensuri poolest lubatud.
Riigis jel 5 Januaril 1876.

ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi

Arhiivraamatukogu

1954: 1193 ✓

1.

Raskemalt ja ifka raskemalt tõmbas wana haige ema hinge; tema rinnus ei olnud mitte enam nõnda palju jõudu, et ta sisse hingatud õhku oleks jõudnud wälja hingata; mõni sügaw õhkamine aga oli kuulda, mis selle kehwa onni õhukesest sawi seinast toledalt tagasi kõlas, kus muidu kõik nii waikne oli, et selle waikuse läbi surma koi tiksumine seina sees selgeste kuulda oli. Selle kehwa woodi kõrwas istusiwad kaks noort inimest kõwa puu istmede pääl, ilma sõna lausumata teine teinepool woodit üksteise wastu; mõlemad olivad õitsewas nooruses, selle nägude päält näha oli, et nemad suremist nähes jeespidi üsna kohutatut olivad, sest et nemad omas noores jõuus seda mitte ei wõinud aru saada, kuidas suremine ommeti wõimalik wõib olla. See noor mees oli kõige oma näo ja oleku poolest wäga mehine nii kui üks mees omas riffumata loomuses õiete peab olema. Sõigi tema kehwas sulase riietes langes tema pik ja sirge kash warji kenaste ja armsaste päält waataja filmi; temal olivad tugewad käed, terane kena nägu, sinised, hiilgawad filmad, ja walged juukse lokid rippusiwad tema ümmarguse ja kõrge otja ümber, kust päält keegi sulase waimu ei wõinud lugeda, mis aga nüüd kurbalt kortsudega täidetut oli ja pool kofku pigistatut filmadega nõnda wälja poistis nagu oleks ta praegu wihastanud, selle eest päält waatajal hirm

oleks pidand pääle tulema. Aga see isiennehes wihane nägu ei puutunud kellegi inimesesse, waid üksnes tema oma elu juhtumisesse, kes praegu sirge Nis Spjeni käest weel seda wiimast wara mis tal maa pääl armas oli, ära wõtta ähwardas: see oli tema armas ja kallis ema, kelle eest ta rasket tööd tegi ja kelle tarwis ta omad wiimjed kopikad kokku korjas, mis ta mõisas härra von Bombeli käest oma teenistuse eest sai; oma emaga pidi ta ka weel seda rõõmu kaotama, et ta teda enam oma lapselikult tänu ja armastusega ei wõinud rõõmustada.

Siima! ütles ta tumeda häälega selle ilusa tüdrukut wastu, kes teinepool woodit tema wastu istus ja haige kuuri uuleid ühe sawi kruusi seest piimaga lastis; Siima, lasse teda rahule jääda! Tema ei wõta maa pääl enam kedagi rooga rõõmuga sinu käest wastu, mis sa temale walmistaksid, ega finnita ennast enam selle wiinaga, mis ma temale püha päiwil peekresse walasin. See rõõm on nüüd ka minuist kadunud ja seega kõige kallim jagu minu elust; sellepärast lähaksin ma homme päew soldati wõtjate ja palkajate juure, ja astuksin isamaa waenlaste wastu, kes üle mere seie maale on tunginud. — Ei mitte nõnda, Nis! wastas tüdruk temale waitse ettewiskamise häälega, kuna ta oma pikki, walgid juukse patšisi, mis temale kummardades filme-ette oliwad langenud, filma näo eest tagasi lükkas ja oma waga filmadega õige armsaste aga ka täis walu tema otja waatas. Kui ema sind nõnda pahaste kuuleks rääkiwat, tõeste saaks tema surm temal siis palju rassem olema. Ei, armas Nis, sa ei pea mitte igal pool nii äkiline olema, kõige vähemalt weel siin kus sa wõiksid õppida, kui fergeste ja waitseste keegi oma wiimist tunnistest ootab, kellel üks hää südame tunnistus on ja kelle waimus Snnistegija elab.

Sa, ja! wastas Nis, sina ja minu ema, teie kahekeisi

olete hoopis teistwiisi, kui teised igapäised inimesed. Kui mina teite wahel istusin, siis olin mina ka ikka parem, kui muidu, ja minu weri käis waikselt ja rahulikult. Aga kui ma wäljas näen, kuida üks waene ja keh w ennast waewab, aga sellest midagi suuremat ei saa, mitte pehmet magamisegi aset ega pühapäewa kuube, kui ma näen, kuida kurjad kõige ülemal seisawad ja tigidad hääde higi imewad: siis tuleb kui üks põrgu wain mo pääle, et ma iga ühe niisuguse harja finni hakkaks.

Mõttele meie mõisa härra pääle, Mis! ütles tütarlaps waikselt sinna wahela; kas ta ei tee mitte palju hääks mis tema sugused meie sugustele pahaste teinud? On ta iialgi wali sinu ja minu wastu olnud? Mis sugune teine saaks sind ja mind lubama, sinu haiget emat siin päewad otša awitada ja tallitada, kuna tema isi meie teenistusest mõisas peab ilma jääma?

Tema on see ainus walge wares millioonide mustade seas, wastas see sulane. Tema juures ei tunnegi sulase olekut, ehk ta küll wali on ja tõelikult selle pääle waatab, et kõik asjad korralikult on; ja, kui üks niisugune mees inimlik on, siis on niihästi waljus kui korrapidamine hääb, sest ilma nendeta ei wõi keegi hää walitus jalal seista. Kui mul mõnikord unes ehk palwes oma Jumala nagu wainu filma ette tuleb ehk kui Klaurzbulli kiriku wiimse-päewa kohtu pilt kelle ees ma esimest korda Jumala laual käisin, — minu filma ees seisab, siis muudab ennast selle surma kohtu mõistja nagu iga kord meie wana mõisa härra näo sarnatseks, waatab sõbralikult ja heldeste oma walge loffide wahelt selge filmadega maha, kelle ees ma siis seda südamelikumalt palun ja ütlen: Sina igawene Isa wõid üksnes üht ainust kohut kõikide pääle mõista, ja see on: te' saate armu!

Ära tee mitte pattu! ütles tütarlaps hirmuga. Looja nagu inimese näo farnatseks pidada, arwan ma, et see üks furi tegu on.

Snimfel on meeled ja nende läbi elab tema oma päris elu, — nõnda rääkis meie auuväärt õppetaja fagedaste, wastas Nis. Võib see siis kõige Wägewamat pahandada, kui inimese meel Temast enesele ühe fuju loob, et Ta temale lähem ja felgem mõiks olla? Võib see kõige Ülemat wihastada, kui inimene niifugufe fuju tarwis kõige armsamat nagu enesele walitseb, mis temal maa pääl elamas on? Ka sinu fuju, Siima, näen ma aeg ajalt, ja see on see Johannes, kes ülewel, paremal käel istub, ja mind fagedaste käega näidates kaugeft kõrbedest kutsub ja ütleb: Nis Ipsen, tõufe ülesse, sest siin ei ole mitte sinu ase!

Sa oled üks foguni imelik inimene, wastas tütarlaps kohkudes. Kes sind mitte ei tääks ja tunneks, kui hää sa oled, jellel peaks wistift sinu juures olles nüüd hirm pääle tulema. Praegu nii äkiline ja mäsaja, kui mõni wihane noor härg, ja säälsammas jälle nii imelik ja sügawa mõtetes, nagu Michelsbooli fuutõbine lambrik. Seda teeb aga kõik see wana Koodesnääsi õpetaja, kelle juures sa kõige esite teenistuses olid; tema olewad ka tontifi näha mõinud, olewad üks pühapäewa laps olnud, olewat tormifi mõistnud waitseks wannutada ja sarapuisse kepiga fulda ja wet üles leida.

Räägi auufartusega sellest wanast õpetajast, wastas Nis. Seda waga meest on mul palju tänada; ta on mind mõnda õpetanud, mis kül ühe fulasele midagi kasuks ei ole waid temale weel foguni fulase olekut raskemaks teeb; aga tema soowis mulle hääd, sellepärast olgu rahu tema põrmule. Ja mis nimetad sa siis minu juures imeliseks ja sügawmõtteliseks? Ega inimene ometi elajas ei ole,

kes hundi ees paigal seisab, kui see karja tüüb, ehk kes lihuniku lõa otjas suud peab, kui see teda tappa weab? Mina tunnen aga enese sees, et mina mitte wait ega paigalseisu tarwis ei ole sündinud, ja sellepärast ei kannata ma mitte hopmani sõimu sõnu ega tohi kühjas oma keppi minu wastu üles tõsta.

Seda ei tee jo ükski enam, sestsaadik, kui nad sind mõlemad hirmsa wihasse nägiwad olewat, nagu põhjaõhtu tormi, kui ta woogusi wastu kalju wirutab, — wastas Hiima ruttu sinna juure, sest et ta neid punasid joonesi kartis, mis juba noore mehe pruunist palgedest, kunni otja pääle ülesse jooksiwad. Ka on sind mõisa härra teigist muust sulaste teenistusest lahti teinud, muud, kui et sa tema sõidu hobusid üksnes tallitad.

Sa kes oli see ingel, kes minu, ja mo hää härra wahele astus, kelle wastu ka minu wiha põllema läks, kui kühjas oma piitsaga mind tahtis lüüa? — küsis Nis järsku wagaselt, kui üks laps. Kas ei olnud mitte sina see, kes kõik jälle hääks tegi ja ära lepitas? Kas ei olnud see mitte sinu hää, mis mind tummaks tegi mis mul ikka nõnda heliseb, kui tuleks see taewast minu juure maha? Ja kas ei ole sina ka mo emale tema raske haiguse woodis kui awitaja ingel olnud, kuhu pääle wanadus teda nii äkitselt wisanud? Oh et sinu abi nüüd nii tasumata peab jääma ja et sul iial enam ka seda rõõmu ei saa olema teda wanakest kae kõrwal päikese paistusele tallutada, ja et mina nii kehwa pean olema, et ma seda sulle iial ära ei wõi tasuda, mis ja selle wõera wanakesele hääd oled teinud!

Mina mõtlesin säääl juures oma ema pääle, kes siit kangel Flensbergis elab, ja kellele mina kedagi abiks ei woi olla, kui ta üksford jõuetumaks jääb, wastas tüdruk. Oh! kas ei ole iga wana hää isake iga ühe hää mehe isa, ja iga

wäeti wana emake kõikide hää tütarlaste ema? Eks ei paku iga inime wana ja nõbrale häämeelega kät, kelle najale ta ennast toetaks, sest et ta sääl juures oma wanemate ja ka neljandama kasu pääle mõtleb? Eks nemad ole siis meid hoidnud ja juhatanud, kui meie weel, kui kanapojad, jõuetumad ja mõistmatad olime. —

Sa minule ei mõiks taewas suuremat warandust maa pääl anda — ütles Nis põlewil palgil sinna wahale — kui et mulle lubataks sind kaitsta ja toetada, kunni meid mõlemaid ühte hauda maetakse. Sa olid jo ifka minu poolt, ja et sa seda südamest oled, seda oled sa minu haige ema eest hoolekandmise läbi nüüd weel selgeste tunnistanud. Sellepärast küsin mina sessel raske tunnil sinu käest: kas sa tahad mulle ifka truiks ja kindlaks jääda? Kas sa tahad minu oma olla ja jääda, ja minuga waewa ja raskest kanda, kunni meie wiimse otsani? Räägi, Siima, sest minul on seltsammal tunnil üht kindluse ankurit waja, kus torm minu kõige kallimat wara käest saab ära häwitama?

On seda siis siin weel tarwis küsida? ütles Siima otse oma südame päält wälja ja andis temale kät. Tüdrukud walitsjewad aga ühe ainsa korra ja jäewad kindlaste selle juure, keda nemad on ära walitsenud; teie mehed aga olete üks ümberkõndija sugu, käite ühest kohast teise ja wahetate oma armukese sääl jälle uue wastu, kuhu teie aset jääte, ehk mõni petja film teid ahwardab.

Ära mõtle seda mitte minuist, ütles Nis ja pigistas tema kae kõwaste oma rinna wastu. Nii tõeste, kui ma oma emat, kui hää poeg armastan, ja kui suurt walu mulle ka tema lahkumise tund toob, ja nii tõeste, kui ma tema wiimist õnnistust kristliku südame ja õiglase eluga loodan ära teeninud olewad: nii tõeste ei taha ma ial

kellegi muu tütarlapsi kät nii pigistada, ega pea keegi muu minu laulatusi sõrmust omas sõrmes nägema!

Namen! ütles selle pääle üks tume waimude hää, ja mõlemad lõiwad endid ehmatades üks teisest eemale. See oli sureja ema hää. Tema hingamine käis jälle kergeste ja lahedaste; tema kawatand, kuiwa näo üle laotas ennast üks õrn roosi puna, ja tema silmist hiilgas taewane rõõm, otsego oleks tema juba õnjade riikis taewaliste õnnistust näinud. Laste immeksapanemiseks tõusis ta weel ilma abita ruttu woodisse istukile, pani omad kuiwetand kaeke sed palwele kofku ja waatis siis mitu korda poja päält tüdrukui pääle ja jälle poja pääle.

Jääge kofku, ütles ta waewalt kuuldawa häälega, jääge kofku, kui üks elaw süda ja meel! Mis Jumal ühte sidus, ei wõi inimesed mitte enam lahutada. — Mo ümber on kõik nii wäga walge; kõik hiilgab ja wirwendab, kui hõbe ja ma näen palju, wäga palju inimesi hiilgawas riides. — Kellel hääd lapsed maha jäewad, sellel on üks õnnis ja kerge surm. — Waatke! jääb lehitawad lipud, ja trummid ja pasunad kõlawad teite pulmale. Oh kui uhkeste sõidawad laewad üle mere ja müristawad, müristawad, et tiigid wärisewad! Kuis oled sa suur, Nis! aga sulle kübar katab so nagu, et ma sind enam tunda ei wõi. Oh miks lähäb nüüd kõik ühe korraga nii pimedaks? Oh see suremine? — Nis ja Hiima! Tulge minu ligemale; ma ei näe teid mitte enam. — Hoidke ühest teisest kinni, kinni, õiete kinni! — — Ta laotas omad mõlemad käed nende poole laiali wälja, langes aga selle pääle piffamisi oma aseme pääle tagasi ja wäsinud silmad waosiwad temal kinni, kus juures tema wiimne sõna nii peenikeselt ja terawalt helises, kui oleks üks peenikene wiinuli feel katti läinud.

Ema! ema! hüüdis poeg, ja langes pikuti furnu pääle.

Oh ära mine mitte ära! ära jäta oma lapsi mitte maha! ehk võtta neid ühes nende õnstate juure, kes sulle eele on läinud ja sinu seltsis nüüd igaweste wõivad olla! — Kui ilma meeleta, langes tema pää külma furnu pää kõrwa, ja nuuksudes istus tütarlaps woodi kõrwas, armastatut noort meest wärisewa kätega oma kaenla wõttes.

Korraga kuuldi jäl ligidal püsfi paukusi ja sõa pasuna hää l kostis eemalt nende kõrwu. Need mõerad hääled äratafiwad noore mehe omast waimu minestusest. — Need on Rootslased! hüüdis ta nagu äkilise wihaga. Tulewad nad minu ema surmatunni rahu rikkuma? Aga ära wärise sa mitte minu armuke, mo wiimne kõige suurem wara! Sinu Nis on siin, ja ei mitte sind ega seda püha keha pea ükski kuri käsi puutuda tohtima.

Äkitselt põrutati maja ukse pihta ja Rootsi keele wanded kõlasiwad wäikse õue päält tuppä. Nis astus ruttu ette kotta ja Siima tõttas temale põlewa lambiga taga järele, kus juures ta hirmu pärast waewalt weel hinge tõmmata wõis.

Uks, lahti, talupoeg! hüüdis wäljast üks jäme ja kole hää. Wõi peawad meite püsfi laed sinu ukse pilbasteks purustama?

Nis lükkas riivi ukse eest ära ja tegi päält poolse ukse lahti, kelle ees mitmed Rootsi sõamehed nähtawale tuliwad. Minge edasi, härrad! ütles ta kindla häälega nende wastu, — siin ei ole kedagi korterit ega ruumi sest üks furnu keha seisab praegust selle ainfa woodi sees, mis siin majas iial leida on.

Oled sa hull! küsis üks Rootslane. Arwad sa Daani narr, et meie endid sinu enemuistse jutuga tagasi laseme hirmutada? Meie oleme teie porisid maid mõõda kõndides furnuks wäsi-

nud. Elawad mõistame meie woodidest wälja wijata, ühe furnuga ei saa meie ka mitte kaudu aru pidama!

Nis oli ühe kiwi haamre kätte tõmmanud ja asus enese keskelt usti ette, kus ta oma tugewa keha, punetawa ja otsego meelest segase näoga sõariistadega ehitatut mehi filmapilguks kookuma pani. — Puutuge teie, hülidis ta nagu kolawa sõa häälega. Kes oma jala üle selle uksi pistab, see on oma plek kübarad wiimist korda terwe pää luu pääl kannud!

Soldatid hakkaswad hirmsaste sõimama, ja wanduma, ja paniwad püssi otstad juba Jpzeni wastu rindu. Sää! hakkas Hiima korraka karjuma, langes uks pääle põlwili maha ja löi püsside otstad wastu lage ülesse. Halastage! kiskendas tema. Eks teie ei näe, et tema isi ka üks haige on, kes palawikus mässab ja mitte ei tää, mis ta teeb! — Üks wana päälif tuli selle kisa pääle rutuste sinna ligi ja küsis: mis siin on? Sõamehed, hoidke wägiwalla tegude eest! Eks teie kuninga kanged käsku ei tunne?

Meid ei taheta mitte öömajale sisse lasta, urises üks Rootslane, ja see sitane poisike sää! ahwardab soldatisi. Kes laskeb waenlase maal enesega nõnda mängida?

Tüdruk, räagi, mis siin on? küsis päälif karedaste.

Härja, meie oleme siit ligidalt ühe mõisa teenrid, wastas wäriwise tütarlaps walusalt; siin onnise sees on aga üks ainus toakene, kus meie praegu ära furnud lese ema furnu keha weel ära ei ole jahtunud, keda need sää! woodist wälja wijata tahawad, ja see siin, on selle furnu poeg!

Metsalised! hülidis ohwitser pahaselt. Kasige siit ja otstige enestele üks teine korter! See pesa siin ei ole muidugi palju parem, kui üks koera onn. Pange aga üks lasku, neitsit, ja walwage ema juures. Minu wahimees saab selle eest muretsema, et teie kunni hommikuni rahul

woite olla. — Lahkeste nikutas ta tütarlapse poole pääga ja läks oma teed. Siima aga tegi ruttu tema nõuu andmise järele, lükkas riivi ukse taha ja rammis tagumise ukse, mis aaksele sisse läks, kõwaste finni. Tõeliku mõtete sees seistes, oli Nis seda kõik päält kuulnud ja näinud; kiwi haamer oli tema käest maha langenud ja ta toetas ennast weel selle warre najale.

Ja kes meitest kaitses nüüd seda kallist furnu koha wägiwalla töö eest? kes päästis ka minu elu seega ühes? — küsis Nis tasase ja häbeliku häälega. Ei mitte minu tugew käewars teinud seda, ega ka see kiwi haamer, waid sina ja sinu ilmarõitmata hää! Oh missugune palj wõis seda maa pääl ära tasuda?

Siima las kis ennast filmapiilgu ajaks sõna lausumata tema rinnale, siis tõmbas ta teda ühes tuppa tagasi, kuhu mõlemad waikselt furnu kõrwa maha istusiwad.

2.

Mitu päewa olivad sestsaadik pikkamisi mööda läinud, sest et walu tunnid ikka palju wisamad on lahkuma, kui röömu tunnid, et inimene mitte ülemeelseks ei pea minema ega maailma Isandat ära unustama, ja et see maapäälne waewaline elu, mis ühe teekäigu sarnane on, meid aga kunni puusärgini ja hauani saadab, kust meie pimeduse läbi walgusele ja täieliku teomoodule jõuame.

See hää ema oli juba ammugi oma wiimse mähkmete sisse mähitud, ja selle musta kätki sees, — mis kõiki inimesi wiimse rahule, nõnda kui walge kätki neid esimese unele uinutab, — maailma tormide eest maa põue warjule pandut. Põhja mere ranna kollane liiw kattis armastatut

furnu hauda; wahutajad lained urisefiwad kallaste wastu woolades temale surma laulu ja mere kajakad oma walge ja musta firju fulgedega, nagu leina riietega, lendasiwad kui leinajad waimud karjudes hana künka ümber, keda Nis Ipsen kõige rohilisema mätastega oli püüdnud ehitada. Selle truu poja südame walu oli wäljaspidi nagu wagusamaks jäänud; see oli aga wäljaspidi, sest sissepidi oli ta ennast kofku mäsfinud, kui üks hirmus madu, mis kõik seda noort elu oma kihwtiga täitis ja tema puhast, waba hinge kui pimetusega kattis, nõnda et tema selge film kõik, mis wäljaspool teda oli, otsego pimedada udu läbi nägi. Oh kessel südamel, kessel hääd wanemad ära on kadunud, on iga tugi ja side minewikust katki lõigatud; ta wangub kui üks toeta puu olemikus, ja tulewik on temal seda alwem, sest et need sõbralikud ja lahked filmad, kes lapse õnne ja korda läinud hää tegude pääle rõõmuga waatsiwad, seda mitte enam ei näe.

Üksnes, kui Nis Ipsen Bombeli mõisas oma ilusat Siimat nägi, ehk kui temal üks weerad tunnike raho aega oli ja Siimaga aedas ehk pere toas kofku juhtus, üksnes siis lahkus see raske kurwastus tema kahwatand näo päält filmapilgu ajaks ära, kuhu walu sügawad märgid pääle oli tähendanud ja teda tõeste näotumaks teinud. See waga tütarlaps wõttis tema kurwastusest tõsise südamega osa, ja pääle seda oli temal oma armsa Ipseni enda pärast weel teine mure, kelle nagu selgeste seda wälja näitis, kuidas keestpidi tema lugu oli. Et lahkusjega, mis üksnes ühe tõeste armastaja naesterahwa südames elab, ja kõikjugauste weifse rõõmustustega, mis ainult wagast armastusest tuleb, püüdis ta teda kus iial wõimalik oli, trööstida ja lahutada, sest et ta Ipseni meelewiisi tundis, ja kartis, et ta wiimaks kõiki oma hinge tuska wäljaspoole kellegi wastu wälja pidi

puistama, mis niihästi tema enesele kui ka teistele, kellesse see oleks puutunud, hukatuseks oleks võinud saada. Üksnes õeliku osavõttega tööstis ta teda, puhta armastusega tema kät pigistades; sest tema täadis seda väga hästi, et üks suur südame valu ennast isienehes ära peab sööma, naga Sefla*) tule kirk, keda ükski wesi ära ei jõua kustutada, ja et tugewad südamed isieneeste sees seda õiget troosti leiawad. Ja seesinane armuse targu ümberkäik mõjus ka väga mõnusaste Ipseni paranduseks. Noor mees nähti selle järel ennast nagu kinnitama ja oma nõbrust häbenema hakkama; Siima ei leidnud teda enam õhtuti ema haua pääl, kus ta mõõda lendajate mere kajakutega koguni aruldasi juttusi ajas, nagu oleks ta neid oma ära surunud õdede ja wendade waimudeks pidanud; nüüd nägi ta teda tulise hoolega tööd tegewad, ja kui ta wäsinud tema juure tuli, kus ta tema otsa päält higi ära pühkis, siis tundis ta tema palawast muisust, et elu temale jälle armsaks ja noorus wõitu oli saanud, et tema weri jälle tugewaste ja tuliselt soonte sees weeres, ja et tema waim nõrgastaja ja närija kurwa meele paelust lahti oli pääsnud. Kena Siima oli selle üle väga rõõmus ja lootis enesele üht rõõmuliku tulewiku, sest et wana halli pääga mõisa härra oma armsa teenrite südame lugu väga hää meele ja rõõmuga näis jalliwat, sest et see üsna süüta oli ja kellegi eest ei warjatut. Sellepärast tegi ta, nagu naisterahwas seda ikka häämelega teewad, suuri plaanisi tulewa aja tarwis, ja need oliwad: Mõisa härra kingib meile ühe weikse majakese, siis on meil jäl juures üks weike karjake karjasmaal, meie mõlemad, kui terwed ja tugewad abielu rahwas teeme kunni õhtu hiljani hoolega tööd, siis on meil üks

*) Sefla on tulepurstam mägi Islandi saare pääl.

ällike kambrikses, kus Ipseni järeltulija sees uinub j. n. e.,
— ja nende mõtete juures oli ta ülemäga rõõmus ja õnnelik.

Rootsi vägi, mis Daani maale sisse oli tunginud, oli selle vahhel ikka edasi jõudnud. See weike rood, mis Ipseni ema surma tundi nii jämedal kombel oli tülitanud, sai ühte teise kohta saadetut ja selle asemele tuli pää rügement sinna korterisse; nende julge ja hakkaja kindral Stenbof võttis oma pää korteri Tunderi linnas, kuna tema vägi jaolt üle selle weikse mere lahe edasi tungis, kuhu Wiidawi ja Bree jõgi sisse jooksewad. Rootsi sõamehed täitsiwad weikse Nawenborgi saare ja jõõtsiwad oma Põhjamaa ratsa hobusid Horsbuuleri poolsaare aasade pääl.

Bombeli mõisa härra waike rahu, mis juba aastade kaupa armastuses ja hääs korrapidamises edasi oli kestnud, sai ka nende waenliku rahwa läbi rikutut, kus üks trop tuli ja teine läks, kunni üks Rootsi ratsawäe ohwitser pikema aja pääle sääl mõisas korterit võttis. Leitnant Steinström oli üks neist noorist mehist, kes siis, kui nende esimene sõa lahing kogemata nende päämehe wõidu õnnega ühte juhtus, kes tääd kui palju oma wapruse tööd sääl juures arwawad oewat ja endid sest saadik hoopis ära wõitmataks peawad. See noor mees oli oma keha poolest kena loodut; tema kasv oli pik ja sirge, kui Dalekarlia tamm, ja tema seltslased leidsiwad, et tema oma näo poolest väga wapra kuninga Kaarli XII. sarnane oli: tema tulised silmad ja kõrge, järsk ots oliwad just niisugused, kui sellel kuninglikul sõamehel, ja nõnda, kui kuningas, ajas ka tema oma lühikeseks lõigatud punasid juuksid wastu taewast ülespidi. Ühes asjas aga läks Leitnant selle wapra kuninga moodust väga teisiti; sest Steinström armastas naiste rahwast niisammu väga, kui oma kõrwi Normanni, ja pidas sest saadik, kui ta wäe kübarat ja õlapaelu kandis; kõiki maailma kenaid naisterahwast ilma

kassipidi mõtlemata omaks saagiks. Muidugi pidiwad temale Bombeli mõisas juba esimesed päewad igawaks minema ja teda waewama, sest sääl ei olnud mitte ühte ainust ilusat maja tallitajat ega kenat preilit, ja wana mõisa härra kõne oli ka wäga ühesilbiline, jaolt sellepärast, et sellel tublil Daanlasel wäga wäha rõõmu omaft uhkest Rootsi wõerast oli, jaolt, et elutäädus teda selle noore tuulispäaga ümberkäies sundis ettemaatlik olema, kes üks tema isamaa litjutateft oli.

Nja igawus sundis seda junferti omaft kõrguseft maha ümber watama, kas ta mitte teenrite hulgast mõnda kenat ei peaks filmama, sest et temal oma wäärilist kufagilt ette ei juhtunud. Tema filmad langesiwad warsti Hiima pääle, ja ligemalt tähele pannes imetelles ta wäga, miks nii kena roofi õis teda, kui kenaduse tundjat, ammugi külgi ei ole tõmmanud. See puhas neitsit ei märkanud mitte kuidagi, Rootslane teda iga sammul pääl walwas, ja kuidagi ta, kui Hiima jõogi lauda koristas, teda oma tuliste filmadega nagu läbi wahtida tahtis ja kuidagi ta ühtepuhku püüdis, igal pool temale wastu tulla. — Tema ei täädnud sellest midagi, mis see Rootslane temale mõõda minnes kõrwa fofistas ja misga tema Stokholmis iga noort tütarlast filmapilk punastama oleks teinud; Hiima sai aga poolest tema jutust aru; nõnda tallitas tema selle kiusaja Rootslase ümber igapäaw mureta oma tallitust, mis läbi ta otse tema himmustust iga päewaga enam põlema kihutas.

Wiimaks oli Leitnant selle tunni ära märkinud, millal Hiima igapäaw üksi tema tuba koristas, aga see oli harilikult see tund, kus tema omas wäeteenistuses ära pidi olema, keda Hiima wistift just sellel ajal oli walitsenud. Meelega lühendas ta ühel pärast lõunal oma teenistuse tallitused ära ja kihutas tulise waluga mõisa tagasi. Önn

näis temal hää olewat; mõisa wärawad ja ukšed oliwad lahti ja mõis inimestest tühi, nagu oleks kõik surnud olnud. Mõisa härra puhkas omas kabinetis lõuna und; teenrid oliwad kõrwalistes majades omas tallitustes ja julased põllul ja heinamaal tööl. Et suure kiwi trepi pääl tema kannuse kõrinat ei pidant kuuldama, siis puges tema salaja ühest kõrwalihest uksest sisse ja läks kikiwarwil oma kambri ukse taha, lükkas selle ruttu lahti ja nägi suure häämeelega, et Siima sääl sees koristas ja kraamis, nõnda et paled tööst ja palawusest lõkendasiwad, kus ta omas ferges koduriides jeda ilusam wälja nägi. Smmestades waatis tüdruk tema pääle, kuidas ta kiireste mõega wõõlt ära wõttis ja laua pääle wiskas, plek kübara pääst maha kiskus ja läikima filmega tema poole tuli.

Oled sa ükskord ommeti üksipäini siin, mo weike wäärjumal, ja ainult üksi minule? hüüdis see noor lõwi, ja laotask oma käsi laiale; aga kui Siima tema ümberhakkamise eest kõrwale tahtis lüüa, haaras ta tema walgest, pehmest käewarrest finni ja kiskus teda wägiſe enese ligi.

Noh, mispärast wahid sa nõnda kurjaste oma ilusa filmadega mo otſa, mis nii helbed ja ka terawad on, kui tuwikeſe ja kulli filmad? küsis leitinant, kui Siima ennast lahti kiskuda püüdis ja tema näost see kõigesuurem imeſtlemine niisuguse ootamata külgi hakkamiſe üle wälja paistis. Urwad ſa, et ſoldatid ſelleſtjammast rauast on, nagu nende kübarad, ja woiwad tütarlapse kenadust külma ſüdamega päält waadata? siis oled ſa koguni ekſinud! Klusad waenliſed on ſõamehe kõige ſuurem ſaak, ja nende magus muiſu on targa mehele palju enam wäärt, kui närtſinud loorberi leht. — Siima aſtus ilma ſõnalauſumata, aga täis hirmu temast eemale ukſe poole. Tema kargas aga ukſe poole ette ja lükkas ukſe ſeeſt poolt riimi. — Sa kardad wiſt härrat,

wõi koguni oma armufest? küsis nüüd see ferglane leitinant. Ole sellepärast mureta; wana härra magab oma topitut tooli pääl ja mõis on tühi, nagu mõni lagunud waimude kabel; meie ükspäini oleme need elawad hinged siin, ja midagi ei ole meie õnnele keelduseks ees. Tule ilma kartufeta minu kaenlasse! Mina wõtan sinu ligi, kui meie siit ära lähäme ja teinepool merd pead sa üheks Rootsi prouaks saama; sest niisugune ilus laps ja kena nagu ei kõlba mitte toatüdrukü jämeda riiete sisse, ja pat oleks see igalühel pehme südamega junkrel, sind nende sisse jätta.

Siima oli tema lobisemist ikka enam kahwatawa palgedega päält kuulnud; kui ta aga nüüd weel julgemine tema pääle tungis, lõfendas häbi ja wiha puna korraka Siima palgete pääl. Tagane! hüüdis ta heleda häälega. Sinu ees seisab auusa wanemate tütar, ja kui sa oma rumalat nalja mitte järele ei jäta, siis hüüan ma kõik selle maja täie rahwast ülesse; mis siis sünnib, selle eest ei wõi mina seista, sest seda oled sa isi enesele kaela tõmmanud!

Teed sa mul wigurit, weike kawal? naeris junfer. Kas sa tääd ka, et warastatut õun kõige magusam maitseb ja wastupanek wõitu seda armjamaks teeb? Kallista ennast nüüd pääle; ma tahan teha, nagu usuks ma seda, ja sinule oma muiusid, kelle järele sinu punased uuled nii himmulised on, wägise pääle pakkuda.

Tugewa kätega hakkas ta nüüd Siima ümbert finni ja fiskus teda omma rinna wastu, kus juures tütarlaps tundis, kuidas kõik weri temal wägise südame pääle tungis ja minestus pääle fippus, sest ta täadis, et ta siis kadunut saaks olema. Sellepääle karjus ta suure häälega, aga see pääle tungija ei hoolinud sellest midagi, kus juures ta tema muiusid ja terawat habet juba oma otša ja palge pääl tundis, mis häbi ja meeleäraheitmise pärast kui tuli lõfenda.

dasivad. Dmmeti tuli päästja ootmata ja koguni enne käimata teed mööda.

Nis Ipsen oli pärast lõunasööki oma härra wana haiget ratsahobust rohuaeale taga halja aasale kõnnitama läinud. Wana loom oli wägise sunnitut kõnnitamise pääle warsti wäsinuks jäänud, heitis pika heina sisse maha ja tõmbas laiale aetut ninasõrmetega himmuliselt jahutawat punase ristikeina õilme haifu sisse. Nis waatis natuke aega seda päält, siis mõtles ta oma Siima pääle, et temal ehk võimalik oleks, oma armukesega ühe tunnikese juttu ajada. Siis silitas ta weel mõne korra wana looma siledat kaela ja luusis läbi rohuaeale kõige õigemate teede walge maha poole. Kuidas ehmatas tema aga, kui pika külja ülemast afendest Siima häda hääle korraga selgeste tema kõrwu kõlas! Pidi mõisa härral mõni õnnetus sündinud olema? Aga need lahtised afned tema pää kohal olid joo Rootsi pääliku forteri pärast. Üks hirmus mõte läis selle afilise noore mehe südamest läbi. Lossi külgi mööda, kunni juure ukseeni oli tee wäga pik. Üks nõrk wiinamarja puude tugi seisis lossi seinale najal, kus kül põhja maa päike iialgi magusaid marju külgi ei jõudnud küpsetada. Temal näis nüüd see asjata tugi kasulik reedel olewat. Kergeste, kui mõni üleslendaja full, ronis ta seda tuge mööda ülesse, mis tema tugewa keha al mitte katki ei läinud; tugewa käega haaras ta afnast finni ja weel ühekorra hoogu mõttes oli ta warsti lahtise afna pääl.

Nis ta jääb nägi, ei olnud mitte ühe peigmehe silmile. Pool minestuses langes Siima praegu ühe tooli pääle maha, kuhu see mõeras, wägiwaldne mees teda oma kätte wahale oli kistunud ja muisutas juure kiimalusega tema kahwatand suud ja palgid. Tulise ja hirmsa wiha tõusuga kargas Nis täieste tuppa sisse; filma pill tõmbas

ta waenlase oma mõega tupest, keda tiimalus pimedaks ja kurdiks oli teinud; ühe joonega kihutas ta mõega Rootslase külje päält sisse, keskelt teha läbi teine poole wälja, nõnda et ta filma pilk surma häda sees ägisedes tooli kõrwa maha kukkus, tütarlapse oma werega üle purtsas ja mõne minuti sees waluga üles kistut näoga oma hinge wälja õhkas.

Kärkituma hirmuga oli Nis selleswahel oma armukesenele sülle tõnmanud, kui tahaks ta tunnistada, kas ta weel elab, ja weel hoopis tema päralt on. Rahwatum weel, kui tapetut mees põrmandul, rippus wäriwise tütarlaps tema faelas ja kogeldas suure ehmatusega: Nis! Nis! mis sa oled teinud?

Sind ja sinu auu ära päästnud! sinu ja minu eest kurjategiale kätte maksnud, nõnda kui mehe kohus on! wastas Nis koleda külmuſega. Rõige Schleswigi maa oleks ta wõinud ära riisuda, mina ei oleks teda mitte wõinud feelata, ja oleksin waguſi päält waadanud; aga sinu külgi habemata wiisil kinni haſkata, seda ei tohi ükski teha, nii kawa kui mul hinge sees on, weel vähäm üks niisugune piima habemega Rootslase poeg.

Mga nüüd? mis nüüd? Sa oled kadunud ja mina sinuga! hädaldas tütarlaps.

Siis langes ta nagu pikne mõne metsas eſijale, tema werine tegu korraga tale filma ette ja meele, ja kõik, mis selle järele nüüd pidi tulema, seisis elawalt ta filma ees, mis pääle tema palged niisamma rahwatumaks läksiwad, kui tütarlapsel; ta haſkas suure waluga oma armukesene ümbert kinni, ja tõmbas teda iffa kindlamine ja kõwamine oma rinna wastu, kui tahaks surm teda praegu nuhtluse palgaks tema käest ära kiskuda.

Selleswahel koputati wäljas ukse taga, kus mõisa härra hääl kuulda oli; Siima tegi ukse seestpoolt lahti. Role

ehmatus tuli ka selle pikameelelise Baroni päale, kui ta ohwitseeri were sees maas nägi olevat. Nis pööris ühe niisuguse külmuſega, mis kõige raskemat nuhtlust järele jäämata enese päale täab tulewat, oma hää härra poole nende sõnadega:

Ärge mõistke mitte rutuliſt kohut, härra! ütles ta tumeda häälega. Mina olen ſee tapja, aga ma ei kahetse oma tegu ſugugi. See punaſe pääga pois oli meie maa waenlane ja ka minu armuſe teotaja. Sumal on teda minu kae läbi löönud, ja nüüd tehku tema mehed minuga, mis nad tahawad; ma ſeiſan kartmata nende ahelate ja prohmuſe kirweste ees paigal.

Oh awitage, pääſtk, armuline, hää härra! palus Siima ja langes põlwili mõiſa härra ette maha. Tema ei wõinud tõeste mitte teiſtwiisi teha ja ſee ſääl oli üks kurjategija. Minu pärast on Nis ſeda teinud, ja iialgi ei wõiks ma maapääl rahu ſees elada, kui tema päale minu pärast niisugune hukatus peaks tulema.

Wana Baron jäi ſilmapilguks mõttesse ſeisma ja ükſiſilmi ſurnu päale waatama. Ja, ſeda nägin ma juba ette ära, ütles ta nagu iſienesele; need praegu finni läinud ſilmad awaldaſiwad ilma warjamata tema himmu. Sa olekſid kül paremine teinud, Nis, kui ſa oma tugewa kätega temaga rammu olekſ katſunud, ja tema mõeka puutumata tuppe jätnud. Oh ſinu palaw weri, mis ſinu mõiſtuse üle on woolanud, on meid kõiki ſuure kimbatuſe ſiſse lükanud; ſinu elu, tütarlapſe õnn ja minu warandus, need kõik on ſelle ühe ainſa mõega külgi haſkamise pärast kadumas. — Siima nuukſus; Nis laſkis pää longu; wana mõiſa härra tõstis aga oma lumawalget apoſtliapääd iga ſilmapill kõrgemale.

Mis awitab kartus ja kahklemine? ütles ta ſellepääle julgeſte. Tormi ja mere häda ſees peab inimene omas

waimus ja meeles kõige kindlam olema. Runni õhtuni võime meie seda tapmist veel warjata. Sina pead siit filmapilk põgenema, siis võime meie endid ehk kuidagi wiisi diendada.

Peab tema põgenema? karjatas Hiima ja pigistas teda surma hirmuga oma rindu vastu.

Meie armuline härra on helde, nagu taewas, vastas Ipsen. Jah, mina pean põgenema, aga ära karda sina mitte sellepärast. Meie saame üksteist jälle nägema, ja kus sinu Nis iial peaks olema, jääb oled ja ifka tema kõrwas.

Neitsit las kis nüüd omad käed lödwalt sirget keha mööda maha rippuda ja tema pää langes kurwalt rinna pääle. Kiireste ajas Baron neid nüüd säält werega rifutut toast wälja, keda ta kindlaste lukku pani ja wõtme oma tasku pistis. Tema wöttis neid enesega oma kabinetti. Siin andis ta noore mehele ühe täidetut raha koti, kirjutas temale kirja Hamburgi linna ligi ja käs kis oma st tallist ühe hobuse sadulasse panna, et ta filmapilk juhatatut tee pääl ära pidi põgenema. Suure südamet walu ja nutuga hoidis Hiima oma st armukese st kinni, kes sõna lausumata jääb seis kis. Tasakeste tegi wana mõisa härra tema kangeks jäänud käed Ipseni ümbert lahti. Tahad sa teda tappa, kes sinu pärast enna st werega on roojastanud? kü sis ta walusa häälega. Tahad sa seda näha, kuidas tema wihasta soldatide pajo nettide al saab langema, ehk kui nemad teda surmamise plat si pääle häbi stawa surma kohtu alla saawad wedama? Mina tahan sulle isaks olla; kõigis mu is asjus anna enna st oma Jumala hoo leks, kes waga palweid häameelega kuuleb, sest ma tunnen sind, et sa puhas oled, nagu tema taewa kodakondsed. Teie saate üksteist jälle nägema ja kui see ka alles minu sammeldanud hana künka pääl peaks sündima. Nis kis kus enese lahti; ta pigistas Hiima kae pahema

käega oma südamel vastu, parema käega näitis ta sõnalusumata taewa poole ja kihutas sellepääle üle pää ja kaela trepist alla. Warsti nägiwad nemad teda ka tulise täku seljas tuhat nelja mõisast wälja kihutawat.

Baron tõmbas fergemine hinge, ja mõtles nüüd ka isienese ja oma waese Hiima pääle. Mõisas ei wõinud neil kedagi julgust olla, kui see tapmine leitinandi sõa seltslaste hulgas täädawaks pidi saama. Tema isi kutsus põllult ühe sulase, laskis wanfre walmis jääda ja omad kallimad asjad sugukonna mälestuseks ja raha sisse pakkida. Nõnda sõitis tema tüdrukuga mõisast ära Tunderi linna, kus tema tuttawa ja õiglase kindral Stenbofi juures selle õnnetuma loru awaliku ülestunnistusega warju ja õigust lootis leidwat.

3.

Äkiline elujuhtumiste wahetus mõjub väga raskestel inimesel waimu pääle, jägedaste aga hoopis rikkudes ja ära rõhudes; üksnes wähä inimesi wõiwad oma loomuses rõõmu ja furbduse, rahu ja rahutuse, õnne ja õnnetuse äkilist wahetust ilma hädata wälja kannatada, nagu Wenelased, kes kuumast saunast wälja tõtades oma auurawaidkehast talwile lume ja jõe meega nii häämeelega ära jahutawat. Ka Nis Ipsen oli oma loomu poolest niisuguse kõwa weregaga, ja kui ta alles mõned penikoormad oma tulise täkuga edasi oli jõudnud, sai tema tugew waim oma endise kindluse jälle kätte, keda wiimsel tundidel wiha ja mõtlemata tegu palawa were kihutuseks paigast ära oliwad nihutanud. Tema waga kät roojastas inimese veri: see oli tema esimene mõte, kui tema noorskaja täk teda nüüd suurte sammudega tutwa teede pääl, läbi lihawa Schleswigimaa lepikute ja aasade

wiis. Aga see mõte, kui see küll temal ka märinad päale ajas, ei teinud tema südame tunnistusele mingijugust haiget. Eks olnud see tapetut mees jo ommeti kuninga waenlane, üks wägiwälbne ja naisterahwa auuriisuja? Rõnda tundis tema oma teo, nagu Jumala wälgu olewat, kes kurja Saulust keskset kurja tööd maha löönud. Tema teine mõte käis oma hää härri ja süüta pruudi õnnetuse pääle. Mis ei wõinud need Rootsi ratsamehed esimehe wihaga neile kõik teha! Peaaegu oleks tema oma hobuse pää tagasi pööranud, kui tema waimu silma eest kõik need waewamise ja põletamise kujud mõõda läksiwad, keda tema mõtted temale ette kandsiwad. Awitada ja kaitsta ei wõinud ta neid küll mitte, aga kätte maksta ja nende eest wõideldes surma minna. — Säälnägi ta ühe kaskedega kaswanud mäe päält, kust tema tee üle läks, eemalt ühe roodu Rootsi Dragooni ühest külast wälja tulewat, nägi nende lehwitajaid lippusi ja hiilgawaid sõariistu, ja kuulis ka nende pasuna kutsumise häält. Ahelad, wangikoda, häbi ja timmuka firmes seisiwad tal äkitselt silme ees, ja isiola elu päästmine ärkas nii wägewaste tema südames, et see kõik muud mõtted ja tunded ära lämmatas. Ta pigistas omad jalad kõwaste täku koha ümber ja kihutas tuhatnelja oma teed edasi, kuuni ta Hamburgi piiris ennast arwas julge wõiwat olla.

See prii ja wägew kauba linn wõttis selle põgeneja wastu; ommeti ei leidnud ta ühteainust, kes teda oleks usaldanud, ehk temale kuidagi wiisi nõuu annud, sest see Senatoor, kelle kätte Baron oli kirjutanud, oli säält linnast ära läinud, ja ühe teisele ei usaldanud. Mis hirmu pärast oma werist salajust mitte ilmutada. Tema müüis oma hobuse ära ja luusis nende otsatuma uulitsate pääl ja sadamates siin ja sääln ümber. Maailma kauplemine paistis juurel mõedul siin tema filmi: ta nägi raske koormatega laewu

suure Elbajõe pääl ojudes üles tulewat, nägi neid ankrusse pandawat ja kuulis julge meresõitjate rõõmuist õiskamist. Jmelikud mõtted käiswad läbi tema pää: tema arwas ennast juba nende õnnerüütlite sekka, kellest tema mõnda uhke riietega maale nägi tulewat ja ferjajate sarnastest sugulastest rõõmuga wastu wõetawat; ka tema tahtis ükskord nõnda tagasi tulla, ehk — mitte ialgi: seda töotas ta enesele; aga tema ihaldas, õnne maale wälja sõita, ei tahtnud ega tahtnud täide minna, sest paha ilm pidas kõik täidetud kauba laewad sadamas kinni. Sääls kuulis ta ühel hommikul, kui ta kurwa meele ja raske südamega üle kalaturu kõndis, kahte madruste naist laia häälega tema kodust lugu kõnelewat; toledal wiisil räägiti seda tapmise lugu, kiideti wana sarnilise nimel seda poisssi, kes seda Koljati suuruist, pika habemega Rootsi metslast tamme nuijaga maha olewat wirutanud; siis jutustati weel, kuidas waenlikud soldatid selle mõisa ära olewat riisunud ja põlema pannud ja kuidas nende kindral neid seda ära keelnud, ja soowiswad selle wakra Daanlasele hääd teed ja õnneliku pääsmist üle Elbe jõe, enne kui teda siin priis riigi linnas taga hakataks otsima. Ohmatusega kuulis Mis Ipsen nende madruste naiste juttu, mis otse tema enesesse puutus. Sellepärast pidas ta seda nagu taewa juhatuse hääleks, sidus omad kimpjud kampsud kofku ja kõndis paun selgas juba lõuna ajal ligema tee pääl läbi Westwaalia maa sinna linna poole, kus ta oma soowituiši kõige kergemalt arwas täide minewat.

Kõige selle pika tee pääl ei juhtunud meie rändajale midagi isäralikku asja ette, mis tema eluforda oleks wõinud muuta. Tema jõudis kül Amsterdami linna, pidi aga ka siin ümber hulkuma, nagu Elbe kaldal, sest tema ei wõinud selle larmawa ja mässawa elu jäledust, kuhu sisse tema nüüd juhtus ja mis temal hoopis tundmata oli, eneses mitte

ära mõita, nagu igauks uuslane, kellele suure linna elu esite pää kirjuts ja meele segaseks teeb. Tema oli paadist, mis teda seie toonud, wälja astunud ja kanaali majas paraja kõhutäie söönud, siis linna ümberringi immekspannes läbi kõndinud ja otsis wiimaks ämariku ajal niisugust öömaja, mis temale paras oleks olnud; sest kõik need suured trahterid oma suurte kuldkirjadega nimelaudadega näitawad tema sugusele väga uhked ja toredad olewat, kelle puhtaks pestut treppidegi pääle tema oma musta jala nõuudega ei tohtinud astuda. Kui ta nüüd nõnda ilma nõuuta sadama ligi ümber kõndis ja öömaja otsis, leidis teda säält üks kena, sirge ja puhta riietega ehitatud naisterahwas. Kui ta temale mööda minnes nii väga sõbralikult filmi waatis, siis oli see, nagu oleks see waatmine Hiima filmist olnud, ehk ta kül isigi pidi tunnistama, et Hiima temale iialgi nii väga julgeste filmi ei olnud waatanud. Ommeti see sõbralik mälestus andis temale julgust, et ta selle naisterahwaga rääkima hakkas ja järele küsis, kas tema sugustele siin lähidal mitte üht öömaja leida ei oleks?

Minu härra on mõeras siin? küsis naisterahwas sõbralikult. Noh, tema peab ka ülespeetut saama, nõnda kuida ta süda kutsus — ütles ta weel lahkemalt sinna juure. Sää! teinepool see punase seintega majakene, on minu onupoja päralt, kus laewasõitjad korterit peawad, ja kui minu härra soowib, siis saab teda häämeelega sää! vastu wõetut. — Nis tänas südamest ja wõttis kohe selle kutsumise vastu; tüdruk aga patras temaga edasiminnes niipalju kõnelda, nagu oleks ta tema öde olnud, wõttis lahkestes tema käest kinni ja laskis ennast temast kanaali juures koguni ühest porisest kohast üle kanda, kus juures ta oma pehme kätega nii kõwaste Spšeni kaela ümbert kinni wõttis, et sellel südame ümber üsna imelikult ja soojaks läks; pääle-

ſeda oſſas ta oma lapſiku latramiſega tema eluſeiſuſt jaolt wälja oſatada, iſiäranis aga, mis nõuu temal tulewikuſ ette wõtta on. — Seda wõib küll mõelda, kui armas ſee ühel noorel, harjumata inimeſel wõib olla, kui tema keſket maailma wooluſt, mis temale wõeras on ja wõeralt temaſt mõõda tormab — ühe looma leiab, keſ teda oſawõtlikult teretab, tema käeſt midagi küſib ja waſtab, kuſ temal tänini tuhandete tungijate ſeas olleſ otſego tühi kõrbe on olnud. Nõnda oli ka Miſ Zpſenil lugu oma tundmata naiſte-rahwaga, ja kui ta nüüd weel inimeſtega täidetut trahteri ſaali aſtuſ, kuſ need päewatand nägudega jultunud mehed tema juhtija eeſt kõrwale löid ja ka teda laia ſuuga wahtima jäid, ſiis tundis ta foguni oma kohuſe olewat, ſelle naiſte-rahwa waſtu tänulik olla, mis ta oma ſõbraliku kõne läbi tema waſtu tahtis üleſtunnistada, kuida ta ſeda wõeral maal käieſ weel kellegi wõera waſtu ei ole wõinud awal-
dada. — See naiſterahwas wiis teda nüüd ſelle ſuure toa tagumiſe otſa, kuſ üks weike kaetut lauakene oli, kuhu tema ſõrme näitufe pääle üks jäme, pahane ja peſemata näoga mees õhtu ſöögi ja wiina lauale kandis, kuida Zpſen ſeda täna enam kuſagilt ei lootnud ſaada. Tüdruk kõneleſ aga mõne sõna ſelle wana pahane näoga mehega, ſeda ſee ühe tähtſa pää niſutufeſega näis waſtawat; ſiis tuli ta jälle noore mehe kõrwa, pani ſöökiſi temale ette ja walaſ wiina klaaſi, nagu oleks ta täna juſt ſelle ammeti pääle ſäetud. Sella harjumata ja puhtal noorel mehel pidi ſelle kenasteehitatut tüdrukuſ abi ja nobedus wäga armas olema, mis läbi ta Hollandi naiſte rahwa lahkuſeſt ja wõeraſte waſtu wõtmieſeſt wäga ſuurt lugu haſſaſ pidama, kuſ juures ta ſeda õitſewat naljakat nagu ifka ſuurema oſawõttega tähele pani.

Üks uus ſiſſe tulija tõmbaſ aga tema ſilmad tüdrukuſ päält enefe pääle. See oli üks tugew laewa mees, laia

õladega ja wäga tugewa kontidega. Tema must wammus oli peenikesest kalewist ja hõbe paelaga ääritut; laiad, peenikesest linasest riidest pükid ja weripunane, sinise wõõga kamsol tunnistasiwad, et tema nende toore wõeraste seas üks ülem oli; kirju südi rätik rippus lahtiselt ümber tema palja jämeda kaela ja tema musti, kasitut juuksid kattis laia äärega kübar, kuhu pääle üks tutiga hõbe nõör oli seotut. Muustades andsiwad teised tale maad, kuhu ta iial ennast pööris, kus ta oma seltsimehi otsigo üle näis waatawat, kunni ta mõned sammud Jpseni istmest eemale seisma jäi. Just kui kulli silmega wahtis ta nüüd üle oma kotta nina wõera mehe otsa, nagu mõni rõõwel, kes praegu riisutut raha kotti silmadega kaalub; rutumalt mäletses ta tubaka jurni omas laias suus ümber, kust walged hambad nagu haikala lõuge wahelt wälja paistiwad — ja astus siis irwitama lahkusega lähemale, kus ta habemata julgusega tüdrukü ümmargusi palgeid näpistas.

Sa oled kaetsemise wäärt, Marta, ükski Tuneesi mere kaaper ei ole sinu sarnane, kui tal ka üks fullast pooltkuud esimese masti otsas ripuks! rääkis ta tüdrukü wastu jämeda ja koreda häälega.

Teie olete hää tuju sees, kaptein, wastas tüdruk wahä punastades. Wistist on wiin teile täna wäga hästi mekkinud, roõi olete teie kohnimajas mõni hää losikonna wõitnud, sest teie hüüate täna, nagu mõni paadimehe wile, ja ei müra, nagu ikka.

Wat wallaskala ja põhja kaaper! wastas kaptein. Ära sa mulle seda igawat kuiwa maa elu kiitma tule! Ülehomme ragisewad antru ahelad ja siis tõmmatakse mitmekordsed purjud pääle et ma aga siit soolasse wee sisse jälle wälja jõuan. Teie mageda wee juures peab meiejugune ühe põga laisaks ja farmani lõikajaks saama, kes wiimaks

fedä wana mädant kõie tükki enam wäärt ei ole, misga teda masti külgi ülesse pumakse. Kas ja ei taha ligi tulla, hiireke? Bot wallaskala! Sa oled enam wäärt, kui kõige ošawam ahingi mees ja keige julgem laewa riisuja. Hiireke, ja oled see kõige parem kala sööt terwe Hollandi maal, sest täna oled ja ühe Stööri (kala) finni püüdnud, fedä sulle põlle täie hõbe rubladega ammugi ära ei wõi tasuda.

Jan Kriie, wastas tüdruk nagu pahandatut, teie torgite walusamine, kui teie nalja teete, kui siis, kui teie oma karuse külgi wälja pöörate.

Siis on minuga niisamma lugu, nagu mõne Soome-maa wallaskalaga, naeris see haikala hammaštega mees; niisugune saatana ei ole iialgi kardetawam, kui siis, kui ta oma šabaga, laewa ümber lipitsema ja kelmi wiisil mängima hakkab, ja ninast mõne tündre wet wastu taewast puristab.

Tüdruk tõmbas pudeli äkitselt laua päält ja jooksis fedä uueste täitma. Immekspanemise ja pahandusega oli Nis fedä lühibat kõnet päält kuulanud, mis temale nagu mõistatus näis olewat ja tahtis praegu tütarlapse eest, fedä ta armas pahandatut olewat, kapteini Jan Kriiega sõnadlema hakata: jääb tõusis korraga teises toa otsas, kus hulk madrusid kaartisi mängisid, üks päratu lärm. Sõimu sõnad kõlasiwad, rusikad paukusid ja noad wälkusid üksteisest läbi ja kõik see seltskond kippus libedaste tülisse minema; nende sekka läks ka kaptein, kelle hää: Bot wallaskala ja põhja kaaper! selle lärmi seast, nagu müristaw weewoog kalju wastu wirutades, üle teiste wälja kõlas, kust nad paksu piibu suitsu seest, nagu tondid udu seest waewalt wälja paistsid.

Selgammal filmapilgul märkas päält waataja Nis, kuidas üks noor, sirge ja wäga kahwatand näoga mees, kelle näo moodu hirm nagu pool rumalaks oli teinud — saali

seina äärt mööda tema poole tõttas ja ruttu tema kõrva maha istus, kust tüdruk praegu ära oli läinud.

Wõeras härra! jostistas see mees warijema häälega Jpsenile kõrwa sisse. Teie istute nii rahul ja julgeste siin? Et teie mitte nende nurjatumate seast ei ole, sain ma kohe nende kõnedest aru, kui see tüdruk teid, nagu paela otšas sisse tõi. Kas teie mitte ei tää, kus teie nüüd olete?

Muidugi ühes hääs trahteris, arwan mina, wastas Nis terawalt kulades. Wirgab tallitajad, puhtad liha waagnad, kui nad ka kahearalise kriidiga rehnungi peakšiwad kirjutama.

Wõtku manasarwiline tallitajad ja lihaliuad! wastas kahwatand mees. Siin peab ihu ja hing wõlga maksma ja korteri raha saab meile tulise rauaga selja pääle põletatud. Teie olete ka üks ohwer nõndasamma, kui minagi. Linnas ühes trahteris on nad minu joobnuks jootnud ja ämarikul seie wedanut; ja kui ma siin pengi pääl ennašt wälja magasin, siis alles leidšin, misjuguše rõõwli auku ma olin langenud. Teid on see liiderlik tüdruk oma Batšeba filmiga siia sisse ahwaldanud, aga teie peate oma Taaweti nõdrust niisamma kallist maksma, kui mina oma Noa pattu.

Jpseni nägu lõfendas nagu tuli häbi pärast, tundmata mehe kõnet kuuldes, sest selle liiderliku tüdruku ligiolek näis temale juba üks surmapat oma Hiima wastu olewat. Täis põlastust küsis ta ruttu: kes on siis need inimesed öiete, ja mis asja on meil siis karta?

Ja sellest ei saa teie weel mitte aru? ütles see noor mees filmi pärani ajades ja immestades. Olete teie siis nii wõeras ja täadmata, et teie seda sorti inimesi nii kohe nende julgest ära ei tunne? Sellepärast naeršiwad nad nii häämeelega, kui niisugune tugew mees, nagu härg, ohelikui otšas, ilma wastupanemata talli toodi!

Urawannutut olgu niijugune naermine! hüüdis Nis püsti fargades, ja weresooned paisusiwad tema otja pääl jämedaks ülesse. Näidake mulle seda naerjat; tõmmaku ta weel üksford oma nagu hirewile, ja siis pagan wõtku!

Tasa! palus kahwatand mees. Praegu kaklewad nad weel mõne kopika pärast ja ei pane meid tähele. Neg on kallis. Et kuulge siis ja wärisega, nii kui minna!

Wärisemisega on aega, rääkige aga! pomises Nis nagu isienelele.

Meie oleme hingede müüjate ja liha kauplejate sekka juhtunud, sõistatas teine; ühe niijuguise seltsi sekka, kes inimese kehadega kauplewad, ennego nad surnud on. Dösel saame meie finnisseotut ja laewa pääle weetut, kus meid laewa ruumi sisse, nagu heeringid kofku soolatakse, kunni meid teinepool merd teistes maailma jagudes kihwtise mäetööde ehk palawa suhtru wäljade harimise tarwis igawese orja põlwe sisse ära müüakse. Oh tuhanded noori wõeraid inimesi on juba nende põrgu jäägrite wõrku langenud, nagu meiegi, ja ükski neist ei ole oma isamaad enam filmaga näinud.

Ja seda sallitakse siin? küsis Nis wihaselt.

Kes näeb seda? wastas teine. Kus kaebajat ei ole, jäl ei ole ka kohut; öö katab nende furjategiate häbemata töö finni, ja mõnigi nõnda nimetatut auuwäärt Hollandlane wõtab niijuguisest kaubast oma protsenti, mis temale wast wägiise pääle sunnitakse.

Siis ei salli meie seda ommeti mitte, wastas Nis wihaga.

Nis wõime meie selle hulga poolmetslaste wastu panna? küsis teine meelt ära heites. Mina olen enese oma juhtumise kätte juba ära annud, aga teie tubli keha ja julge, hakkaja meel on mulle minu ahastuses wähä troosti ja lootust annud. Kui teie kuidagi nõuu ja abi täate, siis

tõttage sellega; arwage järele, kui meie ka palja eluga siit wälja pääsekime, lasj see ka haawu ehk werd maksta.

Mis siin weel tarwis mõelda ehk järele arwata? wastas Nis kindlaste, kus juures ta ülestõusis ja kõige suurema noa laua päält oma wammuse alla peitis. Praegune filmapilt näis kõige parajam aeg olewat; hoidke ennast aga hästi minu pahema külje ligi.

Rahwatu mees hakkas nagu tangidega Jpseni käiest kinni, kes kõhe kindla sammudega tülitsejate selja takka toa ukse poole astus. Juba oli temal ukse linn peos, kui korraga üks weike küürakas madrus, — kes ukse ligi ühe madala istme pääl istus ja wistist wahi ammetit pidas — tülitsejate poolt filmad nende poole pööris. Nii kui ta põgenejaid nägi, wiskas ta oma piibunuiast wastu maad ja kargas ukse ette, kisendades: „Appi, nikrutid lähawad oma teed! Appi kalafullid!“ Silmapilt pöörsiwad tülitsejad endid sinna poole ja esimesed jooksiwad tormis nende kallale. Jpsen nägi warfi, kuidas kimbatus suuremaks läks, ja kuidas weel pääseda wõis; üks aken oli tema ligidal teinepool toa külje pääl tubaka suitsu pärast lahti tehtud. Warfi pööris ta enese ümber, haaras seltsimehe kraest kinni ja wiskas nagu taku koonla aknast wälja uulitsale; siis pööris ta enese ruttu waenlaste wastu, kelle rõõkimine juba diete ligi tema kuskla taga oli ja kelle käed ta enese külges tundis olewat. Mõned tugewad rusika hoobid ja osawad noa pisted, hirmutatiwad lähemad kaabakad filmapilt kallalt eemale; aga kui nüüd see suur tugew Jan Kriie isi oma käsi tema järele wälja sirutas, kargas Nis, kui wälk tema pääle ja wiskas teda hirmus suure jõuuga tagaspidi, nagu jahu koti madruste kaela, kes hulgani tema keha al kolinal põrmandule maha kukusiwad; jelsammal filmapilgul kargas ta akna pääle ja säält uulitsale, kuhu ta teise enne wälja oli wisanut.

Wäljas oli ta nüüd kül, otjis aga oma päästetut seltsimeest ilma aegu taga, kes temale siin mõeras kohas juhiks oleks võinud olla; see jänesse saba oli ammu jalgele tulnud annud ja kus juudas läinud. Kui tagaajajad omast ehmatusest olivad toibunud, kihutasiwad nad säält sammast afnast temale rongi kaupa järele: üksnes rutulise põgenemise läbi õo pimeduse sisse, nägi Mis arapääsmise võimaliku olewat. Warsti oli see wahwa jooktsja ühest kitsast uulitsest laia linna uulitsale jõudnud, kuulis aga ka õiete oma kannul nobeda mere rõõmlite kargamisi ja häälesi; tema tee wiis teda otsekohe ühe laia kanali kaldale, kus kuu kõik seda ümberkaudest kohta päewa walguisega walgustas.

Mis arwas enese juba kadunud olewat ja pigistas käed wastupaneku tarwis rusikaske; säält nägi ta jookstes ühes kohas teinepool kanali ühe trepi, mis maja seinast kunni wee pinnani ulatas, kuhu sõidu paadid kinni seoti, ja nägi ka säält ühe suure maja ukse lahti olewat, kus inimesed küünla tule walgel eeskojas parajaste üksteist jumalaga jätswad. Ühe joonega hüppas ta wette, ujus üle kanali, kargas säält treppi mõõda ülesse ja tungis maja uksest sisse, keda üks teender praegu luffu tahtis panna. Inimesed, kes sees olivad, pörkasiwad tema äkilise sisse tungimise pärast ehmata des tagasi; üks teender laskis lühtre ja küünla hirmuga käest maha kuffuda, ja üks wanadlane, kirju õo kuu ja ümmarguse parrukaga härra hüüdis tagasi taganedes, nagu hüüdmisetoru häälega: „Poißid purjudesse! Waenlane on laewa lael!“ — Mis, kes oma tagaajajaid mitte ära ei unustanud, pani hoolega ukse seestpoolt riivi, ja astus hingpuhul taganeja majaperemehe poole.

Ärge kartte midagi! ütles ta tasase häälega, ja pani parema käe seda kiinitades ja tõendades südame pääle.

Mina ei too kedagi õnnetust, mind aga kiusab õnnetus taga. Ma otsin warju teie juurest, kui teie ristiinime olete!

Hirmu ei tunne mere kaptein Barenz kül mitte, wastas see wana härra, kes ruttu omaft esimesest ehmatusest oli toibunud. Aga mis tähendab siis see hiline sisse tungimine? Wõerad mingi Mooguli trahterisse, mis süit sada sammu kanali kaldal seisab.

Mina olen siin wäga wõeras ja wäga kõigist maha jäetud! sai Nis weel waewalt wastata. Lubage mulle üksnes selle öö tarwis warju ja üks kubu õlgi kuhugi nurka. Hingede kauplejad oliwad mind eneste kätte saanud ja ajawad mind taga, ja püüawad minu elu ja wabaust iga auusa Hollandi mehe häbiks kätte saada. On teil lapsi, härra, siis mõtelge isi, mis ta süda sees ütleb, kui ükskord ka niisuguste küünte wahale juhtub!

Wõtku pagan, hüüdis wana, see jäägu minust kül tegemata. Seesugune sort inimesi on nagu mere neeld: mis see ükskord kätte saab, seda tõmmab ta põhja kõige koha ja mastiga, kõige meeste ja kraamiga. Teil peawad tugewad rusikad ja isi üks hakkaja pois olema, et niisuguste kõlwatumate käest weel ära põgeneda wõisite, kui ükskord juba nende oheliku otjas olete olnud, — ütles ta noore mehe kena kaswu häämeelega waadates. — Toomas, pane sina ukseid kinni! Klaas, kuiwata seda weemeeft natuke, lase tal kingad jalast ära tõmmata ja too teda ülesse; sääl peab ta mulle jutustama, kuidas see kõik on sündinud. — Teenrid läksiwad käske täitma; jenni läks wana kaptein rõõmsa näoga laija treppi mõõda ülesse, kuna tema näo päält uudisehimmu selgeste wälja paistis, mis wanal hääl inimestel omane on.

4.

Meie Daanlane sai nüüd ühte ilusasse tuppa viidut, kus kõik asjad majaperemehe rikkust tunnistasiwad. Ühe maa kaartidega täidetut laua pääl auras hõbedane tee masin; laua taga istus maja härra oma pehme leentooli pääl, ja Jpsen pidi nüüd tema käenäitmise pääle diete ligi tema kõrwa istuma. Ta walas nüüd seda sooja, magusa haisuga jooki ka Jpsenile kruusi ja andis hää pätsti saia sinna kõrwa, kus juures ta teda nagu mõnda salakuulajat eksamineerima hakkas. Ilma kartuset ja salgamata, nagu kunagi puhta südamega inimesed, jutustas Nis temale kõik oma elu lugu, hakatusest kunni otsani, ja ei warjanud tema eest midagi muud, kui üksnes oma armastust Siima vastu, sest esimene ilmsüüta ja puhas armastus näis sellel armastajal nii püha olemat, et üks ainus awaldaaja sõna sellest, kui mõni teotus ehk rife oleks olnud. Kui Nis rõhutat häälega oma ema surmast kõneles ja säääl juures filmad wet täis tuliwad, nifutas wana liigutatut südamega pääd ja ütles: See on hää, mo poeg! sinu nägu ei peta mind mitte; sina purjutad awaliku lipu al ja oled üks hää pois. Kes oma wanemaid auustab, selle käsi saab hästi käima. — Kui Nis Rootslase tapmist jutustas, kus juures ta Siima oma täditütre ütles olemat, lõi härra Barenz nii waljuste rusikaga laua pihata, et sawi piip säääl pääl puruks kargas, ja ütles: Seda oled sa hästi teinud, waper Daanlane! Ei oleks mina ka seda sallinud, kui üks niisugune kuningas sulane minu kanade lautas oleks frääksunud! — Kui Nis aga kapteini Jan Kriiet nimetas, siis lükkas härra Barenz parrukat oma palja pää pääl edasi ja tagasi ja wandus fortsus kulmedega: Wõtku wana must niisuguse kapteini! ommeti nimetatakse rottide

kuningast Ameerika maal ka üheks kuningaks. — Ara muretse edespäi midagi, mo poeg, ütles ta sõbraliku häälega selle pääle. Sina oled tugewa kehaga ja õiglase meelega, just kui mere tarwis loodut, ja kes täab, mis sinu sees veel peitus on. Las mind nüüd tallitada. Ülehomme lähab minu Fregatt-laew „Kurg“ merele; meie lähame ühe jeltsi kaubalaewade kaitsejaks, kunni Hommiku-India maale, jääd wõid ja ligi katsuma ja kaptein Barenz saab warssi leidma, mis ja wäärt oled, kui ja esiti wee sõitu ja kiikumist oled harjunud. Sõiduriista saame sulle warssi leidma, aga sa pead esite alt ülespidi teenima hakkama; sest kes mitte kõige esite laewa peelepuude ja kõite pääl tantsumist ei ole õppinud, ei ka mõnda tosinat tormi ega laewa hukkaminemist ligi teinud, sellest ei saa iialgi tublit tüürimeest, kes tüüri aeru õiete oskab keerutada.

Nis tänas seda hää südamega härrat südamest, ja wõis selle õnneliku juhtumise ülu rõõmus olla; sest nõnda kui merehädalisele ranna küla katusel alune nii wäga kosutaw on, nõnda sai ka Nissil kapteini maja iga tunniga ilusamaks õnne sadamaks. Temal saiwad warssi ilusad madrused riided muretsetut; woodi ja sõõgilaud oliwad wäga korrapärast; wana Barenzi proua ja wiieteistkümmne aastane tütar waatasiwad ka palju suurema osawõttega tema pääle, kui muidu, kui tal nende tubades midagi tallitust oli, missest ta märkis, et wana kaptein neile tema lugu oli jutustanud. Sagedaste sõitis tema nüüd kapteiniga sadamas ümber, kus laewu äramineku tarwis walmis saeti ja täideti, kus juures kaptein hoolega temale kõik need esimesed tallitused walwaja „Kure“ pääl kätte näitis ja juhatas, ja näis tõeste isaliku rõõmu Spseri õppimise himmu ja wõituse üle tundwat.

Warssi jõudis lahkumise päew kätte. Mamma Barenz nuttis saeandel korral niisammu kui esimesel korral; sini-

filmega ümmargune Aliida nuusjus nii kangeSte, kuida tähelepanija Nis seda sellest tõbininaga naljakast mamjellikefist iialgi ei oleks ootanud; aga kui nad juba kanalisje alla hakkasivad minema, wõttis ta poisj käest kinni ja ütles: Nis, tallita ja awita minu isat, kui ta haigeks peaks jääma, warja ja kaitse teda, kui tal wõeraste laewadega kuidagi wiisi õnnetust peaks juhtuma ja ära unusta teda mitte tormi ajal. — Nii tõeste, kui Jumal taewas on, wandus Nis, selle kenna lapse usalduse läbi soojendatut: enne tahan ma oma härri pääle mõelda ja siis alles enese pääle! Eks ta ole mulle jo isaks saanud, ilma et ma tänini poja nimet ära oleksin teeninud. — Sellepääle astusivad nemad paati ja sõitsivad sadamasse.

5.

Üks uus maailm laotas ennast nüüd selle noore mehe filma ees lahti. Kõik oli ta oma isamaa rannast sagedaste tormawa mere pääle wälja waatnud, oli mõnda laewa mõõda purjutama näinud, mõndagi merehädalisi oma elu hädaga ära päästnud, wagail suwe õhtutel mere wee sees suplenud ja oma keha mere lainetest kiigutada lastnud: siin oli aga kõik hoopis teisiti. Kui ta praegu uhke, kõrge mastidega laewa pääl edasi ojus, mis walge purjude ja kirju lippudega, nagu ehitatut pruut wälja nägi, kui suured tükiid jumalaga jätmiseks müristasivad, kui paadimehe wile järele kõik madrused nagu sipelgad purju kõisi ja peelepuid mõõda ülesse ja alla jookisivad, kui kapteini hüüdmise toru hääle järele kõik kauba laewad endid korrale säadsivad, nagu oleksivad need suured raskest kehad, kui elusad, sõna-

kuulelikud loomad: siis alles nägi ta mere elu suurus ja vägevust, ja tundis isieneses, et ta nüüd alles oma õige koha päale juhtunud. Kui nad nüüd kanalist läbi olivad purjutanud ja Atlandi maailma meri neid vastu võttis, kui kõik rannamaa nende filmist ära kadus ja sinine taewas pää pääl ja rohiline wesi jalge al üksi näha oli, kui hülgawad kalad, tantšjad delhiwinid ja mitmed tuhanded muud imelikud mere loomad nende laewade ümber ilmuwad: siis seisis Nis sagedaste taga laewa otja pääl ja waatis üksifilmi põhjahommiku poole, ja mõtles nende pääle, keda ta sinna oli maha jätnud. Mõtelge minu pääle! — õhkas ta siis õhu sisse, nii kui mina teie pääle mõtlen, kui see otsata mere sõit ka igawese ajani peaks wältama. Aga nõnda ei pea teie waest Ipseni mitte enam nägema, kui ta ka jääs Lõuna maal musta Moorlaste kõrwa peaks maetut saama.

Unenäud Hommikumaa kullawarandustest käiswad noorel mehel läbi pää, nagu need kül igal noorel meresõitjal ette tulewad; aga nägemata saatjal oli hoopis teine nõuu temaga.

Warsti esimesil päiwil leidis meie Nis enesele ühe sõbra, kes selle uue elu waewadest ja lootustest temaga ühes osa võttis. Ühel päewal, kui mere sõldatid laewa lael paraadi pidasid, langes temale jääs roodus üks sirge sõldat filmi, kes temal väga tuttawa näoga oli; kui see aga märkas, et Nis nii terawaste tema pääle waatis, pinnastas ta ära ja lõi filmad maha. Kui parjagi pidu mööda oli, läks Nis selle mehe juure ja hakkas tema patroni taskust finni ja küsis: Kas sa ei ole mitte minu õnnetuse feltslane? Siis oled sina ka ära pääsnud? Rõõmustan siidamest sellepärast! Aga miks pärast ei taha sa mind enam tunda? Oled sa pahane sellepärast, et ma sind sellel ajal nii jämedal wiisil aknast wälja wiskasin?

Noormees, sest see oli seesamma kahwatu, inimeste kauplejate korterist — pööris nüüd enese rutu ümber ja hakkas suure liigutusega Ipseni käest finni.

Ma häbenen ennast, et ma sellel aja nii argpüks olin ja isiennast üksi päästa püüdsin, — ütles ta tasafeste, ja ei saanud häbi pärast tänadagi.

Mis sääl tänada, wõi häbeneda? wastas Daanlane sõbralikult. See oli väga hää, et sa jalgele walu andsid; sest muidu oleks ma sind weel pidant awitama ja kaitsma, kuna mul enesel oma tarwis rusikaid ja julgust küllalt oli. —

Bottemar, nõnda oli selle soldati nimi, oli Flanderi maakonnast ühe kaupmehe poeg. Tema sugukond oli teiste petliku pankrottide läbi kehwas saanud, ja nõnda pidi tema isi ka oma õnne wõerail mail otsima, mis kodumaa temale anda ei tahtnud. Südamelik sõprus sidus teda sellest tunnist saadik selle julge madrusega ühte; ja et Nis nüüd temale ülepää kõik oma elu lugu ära jutastas, siis hakkaswad tema wanemad ja karedad seltslased temast palju lugu pidama, mis temale sellepärast väga kasuks tuli, et kadetus nende südames, kapteini lugupidamise pärast, tema vastu mitte maad ei leidnud. Üht teist kasu sai Nis weel Bottemari sõbrusest: Bottemar oli üks väga hää rehkendaja ja tema õpetus tegi Ipseni kõige kaupmeeste ja kauplemise kunstiga läbi ja läbi tuttawaks. Teiselt poolt pruukis jälle wana Barenz iga tuule waikust ja iga wagušat päewa oma kaswatu õpetuseks, kes temale oma hooluse, õigluse ja salgamata lapseliku armastuse läbi ikka armjamaks sai, et ta kõik pidi täadma ja tundma, mis ühel tublil mere mehel tarwis tunda ja täada on. Ta õpetas temale tarwiliku taewa tähtede tundmist ja kompassi pruukimist, maailma kaarti ja tuulede tundmist, ja kõik, kuidas laewasi purjudesse säetakse ja kuidas lippudega eemale märki antakse, nii ka, kuidas

laewa sõidu teed mõedetakse ja õiget teed finni hoitakse, kuid tüüri wastalikus mere wooluses pruugitakse ja tault kavalaste purjudesse püütakse ja selle wäge inimese teenistusesse sunnitakse, — kõik need asjad oliwad sellel tähelepanijal noorel mehel warsti nõnda tuttawad, nagu mõnel wanal mere sõitjal.

Ommetigi võib mõelda, et aastaid pidi mõõda minema, enne kui Spfen kõik meresõidu täädused nõnda kätte oli saanud, et kaptein teda täieliseks mere meheks wõis tunnistada. Oli õpetaja waew ja püüdmine küll juur, seda suurem oli weel õppija hool ja arusaamine, kus juures jälle näha oli, et kõige Wägewam seda kõige ülemat wara, see on waimu andi oma õigluse järele sellele jagab, sellele ta tahab, aga ei mitte üksipäini kõrge seisuse ega peenikest sorti inimestele, kui aga elusaatus seda waimu anni idu päikese walguse ja soojusele wiib, mis selle kosumiseks tarwis on.

Meie noor laewamees oli juba mõned ajad Häälootuse maal Kap linna juures (lõuna pool Ahwrika maa wiimse tipu otsas) ja Homiku India maal ära elanud selle harilikku ja igapäewast elu ja tallitust meil siin ruumi pikemalt jutustada ei ole. Sga kunga oli sõbruse ja armastuse sibe teda oma häätegija külgi kindlamalt finni sidunud; mõnda häda oliwad nad ühes kannatanud, küll Rahwride maal elewantide jahi pääl ja tiigrite tagaajamises Gangesi jõe ääres, kui ka liiwa neemide pääl Koromandeli rannas. Mis oli ennast igal pool nii mõistlikult ja wapraste ülesnäitnud, ja omas tundmistes ja täadmistes nõnda edasi jõudnud, et tema aegapidi alamast paadimehest ülemaks paadimeheks wõi laewa juhatajaks ja purjusäädja meistriks tõusis, sest et säält maapalaw kliima palju laewa mehi ära tappis; Neegapatnamist ära tulles oli Mis oma teise isa hoolde ja eestmuretsuse läbi juba ohwitseride sekka üles wõetut.

6.

Sunnelikult näis kodupoole sõit otša poole tõttawat. Kaptein Barenz waatis laewa tagumise otša päält oma noore sõbraga päikese loojaminekut ja näitis temale Azoori saarest, kelle kõrge mägi Piko nende pahemal käel filmapiiril, nii kui üks hirmus suur kuhu, punastel õhtupäikese joontel lõkendas. Kulli saarteks nimetatakse see hunnik hallisi tulepurškawaid kalju künfaid — ütles ta oma õppijale —; mineku teel purjutasime meie neist öösel ja mõne hää penikoorma paremalt käelt mööda. Portugaalia kullid on need tühjad saared jälle eneste kätte olnud: sest need oliwad õiguse pärast meie jagu, sest et meie neid kõige esite üles oleme leidnud ja pidivad Flamandid nimetatama. Lõunahomiku tuul ajab meie teed neile lähemale, kui mul meele järele on, ja meie saame hommen ehk Jayali wiinagi maitsta, kui ilm selle öö jedawiisi jääb. — Ommeti, kui minu wanadusest nõder tundmine mind mitte ei peta, saab meil enne poolt ööd torm blema, ja siis hoidku Jumal, et meie laewapugu nende koralli kaljude külgi mitte ei puutuks. — Ja tõeste märkas nüüd ka Ipsen et üks aruldane udu meri, mis nii kui loor otseaanist üles tõusis, maha minewat päikest enese sisse kattis. Imelikku moodi woolasivad lained, nagu oleks neid ühe merealuse wäe läbi tõugatud; warsti muutis see tants ennast nagu kohkumaks tungimiseks; sest lained hakkasivad, nagu laewamehed seda nimetawad, õõnelt käima ja lõhkusivad endid tumeda mürisemisega wastu laewa nina. Sellesamma korraga tõusis ka filmapiirist üks must pilwemägi ülesse, kuhu hirmsad suured ümmargused tombad üksteise otša oliwad tornitatut, nagu sõjalaagris suured tulepombide kuulid hunikusse saetut, ja selle musta pilwe alt

paistis weepinnal üks hiilgaw walge wahu jutt, wihastaja Neoluse möö. (Neolus oli Kreeklaste wana tuule jumal.)

Kaptein andis oma kaugele kostwa hüüdmise toruga laewadele tarwiliši käskest, mis pääle meremehed kõikide Teluf- Jaht- ja Gallionlaewade pääl mastide otsa jooksiwad, suured purjud kofku tõmbasiwad luugid finni paniwad, tule laternad ülesse tõmbasiwad ja igale poole kahetordsed mehed ammetisse jäädsiwad. Tuule keerutesed ja hood käisiwad juba üle weewoogude, ikka kõrgemaks tõusiwad lained ja ööga tuli hirmus mõllaja orkaan neile kätte, nõnda kuida nende juhataja seda neile ette oli ütelnud. See oli esimene tord, et Ipsen niisugust kolebat loomuse wäe näitmist pidi wälja kannatama, aga sellegi pärast näitis ta ennaft hoopis ilma kartmata; kompassi juures oli ta järgest wana Barenzi kõrwas, juhtis isi tüüri aeru, trööstis argu, kiitis wapraid ja tõmbas isi kõitest finni, kus mehed uniselt aeglesiwad. Hirmjaste mõllas orkaan, kelle käes mõnigi nõdram laew põhja läks. Tugewal Fregatt-laewal ifigi oli üks külje mast maha murtut, ja kui igatsetut koiduwalgus rahulijemaks jäänud woogusi jälle oma kuldse paistusega walgustas, siis nähti alles, mis kahju torm teinud ja kuida laewade rusud weepinnal weel ojuksiwad, mis pääle kapteini parruk ühe kõrwa päält teise pääle käima hakkas, seda südamewalu tormi hakatust tähendades, mis huffa läinud laewa rusude nägemine tema sees äratas.

Sääl hüüti masti kormist maha: neli purju laewa pahemal kael tuule pääl! Suuretükide luugid lahti! Werelip mastis!

Kaptein waatis kohe pikafilma läbi. Need on Portugaalia mere rõõwliid! hüüdis ta walustaste. Need mere fullid tahawad meie õnnetusest kasu püüda.

Waljuste hüüdis ta laewa tagumise otsa päält: Mehed

kõik laewa laele! Suured tüfid korrale! Leitinant, purjud pääle! printsi lip topmasti otsa, et nad häbenewad ja näha saamad, et meie mitte nende waenlased Spaanlased ei ole!

Silmapilk hüüdsiwad paadimeeste wiled; ohwitserid jäädsiwad mehed sõariistade alla ja trummid põrasiwad tumedalt iga laewa lael, kelle purjudes julged madrused, nagu sipelgad töös oliwad. Kõik käsud saiwad ruttu ja korrapäraft täidetut, aga need pääletulejat ei näinud endid siiski efsitada lastwat. — Kaptein Barenzi film ei olnud teda mitte petnud. Neli sõariistadega ehitatut Ruttur-laewa tuliwad kui noolid ülesse paisunud purjudega nende poole; need ei olnud mitte suured, aga hästi palju meestega, sest kõik laed ja laewade esimesed ja tagumised otsad nähti poolmetslaste nägudega mehi täidetut olewat. Silmapilk lehwitas käsu lip Fregatt-laewa tagumise otsa pääl ja kaks märgiandmise pauku käsksiwad kõiki laewu oma suuretüki de warju alla tulla. Nagu kanapojad oma ema ümber, nõnda kogusiwad nüüd ka kõik teised laewad endid „Kure“ ümber, kes ennaft nüüd pääletulejate poole kõige ette säadis.

Morgan! Morgan! kõlas kõige suurema rööwli laewa päält waenlaste kisa ja: surm ehk wõit! rööksiwad teised kolm wastu; warsti sellepääle kadusiwad punased lipud waenlaste laewade mastidest ära ja mustad leina lipud, ühe hirmu sa suure furnu päälui kujukaga, tõmmati nende asemele ülesse, kes koledaste meie mere sõitjate poole lipendasiwad. Hollandi laewa rahwa hulka nähti ühe korraga üks hirmus ehmatu s nende sõa kisa ja musta lippude üle tulewat.

Wõi Morgan isi, see hirmus rööwlite würst! jostistas Barenz oma leitinandi Ipsenile kõrwa sisse. Porto Bello, Marakaiibo ja Paanama on tema werist rusikat juba maitse nud. Kas sa näed, kuidas meie mere mehed, nagu postid paigal seisawad ja kuidas nende kintsud wabisewad, ja kuidas

koige wanemal madrusel hirmuga kōis kaeft maha kukub, kui ta selle armutuma rōōwli nimet kuulab. Meie peame neid ruttu ammetisse panema, muidu oleme meie ja nemad kadunud. — Meie oleme nüüd tuule pääl! müristas ta oma hüüdmise toruga jälle; alumised purjud kōkku tõmmatud! Suured tüfid walmis! Soldatid, püssid laetud! Andke tuld rindu, kui waenlase laewa tüüri ots seie poole pōōrab!

Nis lendas ihi tagumiseft laewa otjast neid kaskusi täitma ja püstolide ja mõetade kastisi laewa lael lahti tegema.

Nüüd tuliwad need kaks tugewamat rōōwli laewa õiete „Kure“ ligi, kuna need kaks vähemat endid warfi paremale ja pahemale poole pōōrsiwad ja kauba laewade pääle kippusiwad, kellest muist neile wastu hakkasiwad, aga muist eest ära põgenesiwad. Säl müristasiwad forraga „Kure“ tuletorud kōige täie külje päält, mis waenlaste mastisi ja purjusi kül hästi purustas, aga wihaſte waenlaste rōōkimist weel suuremaks kihutas. Rōōwlib lastsiwad „Kurge“ oma suuretükkidega aga wee pinnalt, ja tapsiwad oma suurte püssidega, mõnegi Hollandlase „Kure“ lael. Kui nad nüüd läbi suitsu pilwede lähemale tuliwad, sai nende nägu ikka hirmsamaks. Pifad, hirmus suured inimese kujud pruuniks kõrwenud nägudega, aga põlewa ja suurte filmadega seisiwad nende ees; nende punased särgid ja püksid tegiwad neid weel jäledamaks; pääs olivad neil sasiſe juuste pääl laiad kaapkübarad; musta rihma otjas rippusiwad neil mõdegad ja noad, ja jalad olivad neil ſeanaha rihmadega ümber mähitut, kelle wahelt hirmus tugewad paljad sääred wälja paisiwad. Rōndasugune oli ſee waenlane, kellega Nis oma esimest sõda pidi katsuma; need olivad ühed hirmsad wastased, nagu kōige hirmsamad kiskjad metsalised, kes omas rōōwlikus werejänus ja piinamistes metsalistest weel hullemad olivad.

Ütlemata julgusega ei hakanud rõõmlid oma aega püsfi lasknisega mitte wiitma, waid tungisiwad, wistist sellepärast, et Fregatt-laewal üks mast tormist ära oli murtut, — wägi se selle ligi, et sinna laele wõisiwad tungida. Kui Spjen nägi, kuidas üks suur kuwetand mees, kellel suur fuletutiga kübar pääs oli, külgiwiskamise haakisi ja palkisi walmis laskis panna, tormas ta filmapilk pooletošina wapra meestega ja palja mõekadega selle koha pääle wastu. Kaptein hüüdis teda enese juure. Lase neid teha! ütles wana rahuliselt ja liikumata julgusega. Pool meie mehist jäewad laewa nina pääle, vähemat Gallion-laewa eemale tõrjuma! Kui haakidega sild laewade wahel finni on, siis tormame meie isi üle silla waenlase laewa laele ja mängime nende eneste maapääl sõa tantsu. On minu tugewa kontidega poisid juba Afrias metslaste Malaiidele walu annud, külnad ka siin nende kuwetand Öhtu-Indiafca nahkadega walmis saawad.

Kommandandi julgus näis nagu elektri säde kõigist mehist läbi käimat, kes temale hurraaga wastasiwad. Wae-walt oli rõõwliste wahesild walmis, selle pääle waenlased hunikas tungisiwad, kui korraka Hollandlased, kes siamaale kui postid paigal oliwad seisnud ja järjestiku püssidega lasknud, — nagu uut elu saiwad; ühekorraga paukusiwad püssid ja püstolid waenlaste hunniku pääle ja üks kartatfi laeng riisus weel puhtaks eest ära, mis silla pääle weel oli järele jäänud, mis pääle Hollandi mehed, Nis ja Barenz kõige ees, kui tuul enne ehmatanud waenlasi silla pääle tormasiwad; nüüd hakkas waenlaste laewa lael üks hirmus tapmine, kus palja mõega ja püssi laega ümber wirutati, sest et säält kellegil enam wõimalik kuhugi päästa ega põgeneda ei olnud, sest et wahutaja meri argu ja wahwaid oma otjatu sügawusega finni pidas. Hollandlastel oli nii-

samma palju mehi, kui rõõmlitel, aga et nemad oma vastu-
 hakkamisega rõõmlisi juba esiti oliwad ära kohutanud, mis
 sagedaste suurte lahingite juures võitu toob, siis oli see
 juba nende poole suur kasu, ehk kül rõõmlid oma koha tuge-
 wuse poolest nendest kangemad ja sõdimise poolest osawamad
 oliwad. Nis näitis siin, et ta oma õpetajale igapidi auu
 tegi. Üks kuul oli tema pähä puutunud, aga tema ei hoo-
 linud were jookst midagi, waid oli kapteini ees esimene
 waenliku laewa pääl, kus ta oma mõegaga kõik kaksipidi
 eest maha kihutas, ja istaranis sinna tungis, kus tema seda
 juletutiga rõõmlite päämeest Morgani nägi, kuna Barenzil
 tema järel ruumi sai, oma wapra meestega tema järel tun-
 gida, kes oma khabega igast küljest oma kõrgeste auustatut
 juhatajat warjasiwad ja oma wahwusega imet tegiwad. —
 Nii kui kaks wihaft tiigert Bengali tulise liiwa pääl ühe
 kena lapilise emase pärast küünte ja hammastega üksteise
 külgi finni kargawad, nõnda tormasiwad Spfen ja rõõmlite
 päämees üksteise pääle, nõnda et mõekade keerutamise tuhi-
 nal tüf maad nende ümber lagedaks jäi, keda mõnedki
 rõõmlid kui ka Hollandlased ootuse ja hirmuga päält waa-
 tama jäiwad, kuida need kõige tugewamad ja wapramad
 wõitlesiwad ja kelle wõidust ehk langemisest otsus nähti
 tulewat, kus juures nad isi oma wõitlemisest nagu ära unu-
 tasiwad. Kuu aega jäi wõit kahtlaseks: rõõmlite päämees
 kirus ja wandus iga mõega lõõgi juures, et suu wahutas;
 rõõwli wiisil pruukis ta pahema käega üht suurt laiija nuga,
 kellega ta Nisfi siis pistis, kui ta tema mõega hoopi oma
 mõegaga wastu wõttis, ja ahwardas seda habemeta mere-
 wäskast, kuidas ta Nisfi nimetas, noaga ära tappa; nõnda
 oli tema päältungimine kahetordne, kus juures Nis ennast
 mitu korda tundis haawatawat; aga see mõte, et niisugune
 auutõ tema üle wõimust pidi saama, ajas kõik tema were,

nagu palawa tule tema südamesse. Ta kogus kõik oma jõuu kofku ja wirutas ühe niisuguse wopsu rõõwlile wastu pääd, nõnda et kübara ristrauad pooleks läkšiwad, kus juures aga tema oma mõet ka kõlinal pooleks kargas; aga tagumine mõega pool lõhkus onnmeti rõõwli näo lõhki, nõnda et ta werine, selle matsu pääle selipidi wastu laewa planki maha kukkus. Tema langemise pääle tõusis üldine hädaulgumine rõõwlite seas, ja filmapilk nähti neid säältpoolt küljest kõrwal seiswa paati kargawat, kōie katti lõikawat ja põgenedes oma wõitu ja laewa sinna paita jätwat. Nis kumardas ennast maha, et ta rõõwli oma mõegaga temale wiimist surma hoopu pidi andma, kui ta forraga wana Barenzi oma lähidal imeliku häälega kuulis hüüdwat. Ta waatis ümber ja nägi kohe, kuidas üks laia õladega tugew rõõwel wägise wana kapteini elu kallale tungis. Nisši teraw film tundis warši, et see mõrtsukas kaptein Jan Kriee oli, kes nüüd oma mere rõõwli riides weel hirmsam wälja nägi, — ja kuulis, kuidas ta tuttawal wiisil wandus: „Wot wallaskala ja põhjakaaper! Sina hull parrukpää pead armuta tärwama!“ Jan Kriie oli oma laia kápaga wana Barenzi kõrripidi fini wõtnud ja oli walmis teda oma pika põue odaga läbipistma. Nii kui wälf, tõmbas Nis ühe ligema Hollandlase käest püsši, kargas hingede kaupleja selja taha, kui see parajaste wana Barenzi pista tahtis, ja wirutas tale püsši laega niisuguse paugu selgroo pihta, et ta nagu pikse nooli al maha kukkus ja omast laiaist haikala kõrist kõlinal werd wälja ajas. „Nüüd saab sulle Amsterdami eest kätte maksetut, ja rõõwel ja piion!“ hüüdis Nis sääl juures. Oda piste oli wana Barenzi õla natuke kriipšanud, kes nüüd sügawalt hinge tõmmates noore mehe rinnale langes. Sellesamma forraga õiskasiwad ka Hollandi mehed, et wõit ja laew nende kätte

oli jäänud; üksnes mõned üksikud rõõmled panivad meele ära heitmisega mastide najal weel vastu, nagu hundid, kellel koera fari ümber on; aga üks merine mees lõmberdas ommeti, laewa külle najale ennaft toetades, nende selja tagat ära, wöttis furnud suuretiiki mehe kõrwast põlewa londi ja kõmberdas üle furnute ja purjude puru trepi pääle, kust ta laewa ruumi sisse püssirohu kambri poole tõttas. Nis märkas jeda, sest tema film oli täna igalpool; see merine tont näis temal langenud Morgan isi olewat; et ta aga oma seltsimeeste juttudest mere rõõwlite wiisigi wäga hästi täadis, siis sai ta warsti aru, misjugune kole nõuu waenlasel oli ja kargas filmapill selle metslaste päämehele järele. Teda kätte saada, ei olnud enam võimalik; laewa ruum oli pime ja teed wõerale tundmata, ehk oli ta juba püssirohu kambri juures: siis laskis ta püstoliga selle mõrtsu-
kale umbes jalaastmise hääle pääle järele, mis pääle üks tume walufisa ja raske kuffumine tunnistasiwad, et ta pihta oli lasfnud. Sellepääle tahtis ta täieste alla minna, aga ta kuulis püssi paugu järele ligidast kajutist ühe karjatamise, mis mitte ühe mere rõõwli hääle ei wõinud olla. Ta käs kis nüüd mõned laewa sõdatid, kes selle paugu pääle sinna oliwad tulnud, jeda lastut waenlase keha ülesse otsida, ja läks isi kajutisse, kuhu ta kui kiwi sammas jeda nähes seisma jäi, mis ta ilma ootamata säält eest leidis.

Raks naisterahwast oliwad surma hirmuga sinna nurka kofku tükkinud. Mõlemate riided oliwad Giroopa wiiji, aga säadmata; nende mustad juuksed rippusiwad selga ja rinda mõõda lahtises palmikutes kunni põrmanduni maha. Üks neist oli kuningliku kasmu ja wäga peenikese näoga ja wõis tema kallist rätikust ja atlasfiidi mantlest misga ta oma paljaid õlasid katta püüdis, ära tunda, et ta üks suurt sugu inimene oli; teine näis aga üks teenija naiste-

rahwas olewat, kes alandlikult põlwili olles oma armastatut ülema ümbert suure hirmuga kinni hoidis. Suurte musta filmadega wahtisidwad mõlemad sisse astuja otsa; kui nemad aga tema wõeraistriietest tundsidwad, et ta mitte rõõwel ei olnud, muutis nende hirm ennast ära rääkimata rõõmuks. — Olete teie rõõwlite naised, siis karjuge ja uluge, — ütles Nis; olete teie aga niisugused õnnetumad, keda need metsalised wägiwalselt on riisunud, siis rõõmustage endid meiega, sest need were imejad on wiimse hingeni ära häwitatud.

Ararääkimata rõõmust hiilgawa näoga tõusis nüüd see preili ülesse, lükkas teendre kõrwale ja astus würstliku wiisiga Jpseni wastu. „Wababudus auusurma kirwe al! Pääsmise sõnum meele ära heitmise ajal!“ hüüdis ta Portugaalia keeli. Oh teie olete üks püha Mikael, keda Jumala ema mulle päästjaks saatnud! — Ta tahtis Jpseni ette põlweli maha langeda ja hakkas oma õrna ja peenikese käega noore mehe werega määratud käest kinni, et ta sellele suud pidi andma, aga Nis ei lasknud teda kumbagit teha. Sääl langes ta, selle äkilise muutmise läbi nõrgastatud, selle sirge noore mehe najale, kes teda oma käte wahel ülewel hoidis. Intelik tundmine käis sellel praegu sõatulest tulnud mehel läbi südame, kui ta selle wõera südame tükimisi oma südame kohas tundis, kui tema ilus pää ta õla pääle langes ja tema lumiwalge ihu hiilgades tema filmi paistis. Nagu segaselt waotas ta teda ühe filmapilgu aja korra oma rinna wastu, siis aga kogus ta ennast warsti jälle ja kandis selle minestusse langenud naisterahwa kajuüti pengi pääle, kuhu ta teenija naisterahwa, kes suure häälega Jumalat palus, sinna temale appi kutsus.

Wana Barenz ja teised laewa mehed tungisidwad nüüd ka alla kajuüti. Südamepois! hüüdis kaptein ja hakkas

lapsiku rõõmuga Ipsi kaela ümber. Sa oled wahwa kui Cortes ja ettemaatlik ja tark, kui Kolumbus; *) kõige suuremad asjad peavad sinu käes korda minema. Lase mind aga muretseda; ma wannun püha Nigula juures, et sa mitte muidu wana Martini elu ei pea päästnud olema. Ja tõeste on ka see rõõwel Morgan is, kellele sa praegu kohut oled mõistnud. Tema pää on juba maha raijutut ja peab kõige parema Jamaika rummi waatis ligi reisima. Usu mind, seda karust pääd ei wõi tema katoliku kuningas ega ka kõik teised mere walitsejad sulle ühe tündre fullaga weel mitte küllalt ära maksta. Aga nüüd ruttu jälle ammetisse! Wangistatut rõõwliid ilma armuta masti külgi ülesse poodut, laewa lagi puhastatut ja purjub ülesse säetut, et meie Terzeira sadamasse wõime purjutada! Angra kuberneer ei saa meid mitte keelma, meie wigasid laewa mastisi ja purjusi oma sadamas ära parandada, kui meil niisugune nõiduse nui, nagu Morgani pää, ette näidata on. — Donna kargas kapteini wiimse kõne pääle omaft minestusest ülesse. Angrasse purjutate teie? hüüdis ta tuliselt. Mina luban teile jaäl kõik, mis teie iial himmustate. Don Henriquez de Mello, Angra kuberneer on minu onu; tema juure pidin minagi Disabonist laewaga sõitma, kui need metslased meie laewa ära wõtsiwad, mehed ära tapsiwad, ja kui kõik ära oli riisutut, laewa põlema süütasiwad. Oh mis oleks minuft saanud, kui teie waper käsi mind mitte ei oleks ära päästnud! Aga kuberneer wõib seda teile tasuda, ja mina wõin tasuda. — Wana kawal Barenz luges warsti Donna näo päält, kes häämeelega kena Ipsi pääle waatas, kui palju see tuline kõne tähendas. Noh, ütles ta naeratades, see pagana pois

*) Cortez sünd. 1485 Spaania maal, Mehhiu maa wõitja, surmud 2 Detf. 1547. Columbus, Ameerika maa üles leidja sünd. 1436 Genuas, surmud 20 Mai 1506. W. a.

on wiimaks weel parema saagi wõitnud, kui rööwli pää ja hää laewa ühtekokku, ühe wüürstliku neitsi, kes selle mere mao tapjale midagi ei saa feelma. Oigu sellele õnneks, kes seda ära on teeninud!

Rauba laewad kogusiwad endid nüüd jälle kõik selle läbikatsutut kaitselaewa ümber, kes nüüd uhkemalt oma walgid purjusi lahutas, kui mõni luik, kes oma tiimu laiali ajab, kui ta mõnda wastast oma peša kallalt ära on ajanud. Mõrtsukate teine pääle tükkija laew sai „Kure“ juuretükki-dega nõnda puruks lastut, et see kõige meeste ja kraamiga tükkis põhja läks; teised kaks rööwli laewa leidsiwad ka teiste kauba laewade juurest tublit wastu panekut, ja kui nad nägimad, et nende pää laewa lip juba maha kistut oli, paniwad nad ajawiitmata plagama. Kui wangistatut rööwliid ära oliwad poobud ja nende kehad merde wisatut, pandi selle wõidetut laewa pääle Hollandi madrused, ja Nis Ipsen sai ülema laewa walitsuse oma kätte. Selle pääl oliwad 20 suurttükki, oli üks tugew laew ja täis warastatut warandusi! Täie purjudega hakkas nüüd see wõidu rong otsekohe Azori saarte poole purjutama, kes neid oma sõbraliku kallastega nagu hingusele nähti kutsuwat.

7.

Angra sadamast wastati kõikide Hollandi laewade märkuandmistele pääle ja saadeti filmapilk üks wahilaew ja lootse mees nende wastu wälja. Lootse mehega sõitis üks paat sadamasse tagasi, kelle pääle Nis Ipsen kubernööri juure saadeti. Don Henriquez de Mello, üks kuuwetand, uhke ja pahase näoga Portugaallane, wõttis neid wõeraid

ja nende weikest palumist läila toreduse ja awaliku wastu-
meelt wiisiga wastu. Tingimisteks tehti, et tema Hollandi
meeste ligi toodut kaubast seda võib wälja walitseda, mis
ta isi tahab, ja et ka saare rahwas oma tarwitusi nende
käest keelmata woiwad osta, siis saab neile lubatud, oma
laewu sinna sadamasse ankrusse panna. Sääls astus Donna
Zines, kes meesterahwa mantle ja madruse kübaraga teiste
mere meeste seas onu ette tuppä oli tulnud, korräga wälja
ja wiskas omad wälimised katted maha; tema ilmutine,
tema lühike seletus ja näitus selle noore mere mehe pääle,
kes teda rõõwliste käest päästnud, muutis filmapilgul toreda
ja üksluisse kuberneeri meie Hollandlaste kõige lahkemaks
sõbraks. Palujad said nüüd kõige armsamaks külalisteks
ja tore nõudja kõige sõbralikumaks ja tänulikumaks wastu-
wõtjaks; tema käsud jooksiwad ühe teenri käest teise kätte,
et tema armsa wenna lapse päästjatele kõige paremat wastu-
wõtet pidi walmistatama. Warssi kanti kõige paremat wiina
ja wärsket puuwilja neile ette, ja et Nissi nende rõõmupidude
juures päämeheks peeti, on muidugi mõista. Tema, kui
mõrtsuka Morgani wõitja, keda ka siin wäga oli kardetut ja
keda Portugaallased esimeseks wana saatana kõrwaliseks
pidasiwad — sai Angras üleüldse imetellemisega auustatud,
ja iga majaperemees püüdis esimene olla, teda wastu wõtta
ja kingitustega auustada. Aga enam, kui kõik teised, oli
Donna Zines, kes oma südämeliku osawõtet selle noore
mehele salgamata tunda andis, nõnda awalikult ja kartmata,
nagu tänu ohwrit Jumala altari pääle pannakse. Ka oli
temal võimalik, ühtepuhku Zpseniga kokku saada, sest kaptein
Barenz ja leitinant Zpsen sõiwad igapäew kuberneeri laual;
pääle selle käis ta sagedaste oma wäikse ratsa hobusega selle
saare wanu tulepurskawaid mägesid waatamas, kus juures
ta igakord sadamast mööda sõitis, oma armsaid Hollandlasi

laewa töö juures teretama ja nendega kõnelema. See wiis aga, kuidas Nis tema nähtawat armastust wastu wõttis, ei wõinud seda tulist naisterahwast koguni taltsutada ega temale rahu anda. Sagedaste nägi ta kül tema palgid kuumaks minemat, kui ta oma weikse kae tema õla pääle pani, nägi ka, kuidas siis üks tulewälf Spfeni filmast tema filma lõi; aga sellesamma korraga oli ta jälle endine alandlik, liht ja madal mere mees, kes enesele niisuguse kõrge preili ära päästmist kül auuks ja õnnetuhtumiseks, aga ei mitte kellegi palga wäärt teenistuseks ei arwanud. Et see Donna sääl täieste isienese kae pääl oli, siis walitses ta enesele niisugused abinõud, mis läbi ta tõeste päris otstuse kätte pidi saama, sest tema armastuse lõkkele oli selle tääduse pääle, et laewad warssi ära pidiwad sõitma, iheks suureks sõõjaks tuleks tema rindus kihutatut. Et ta kõikide täades üks suur, isiaraliku loomuse ilmutuste sõber oli, siis ei pannud keegi seda tähele, et Donna nüüd selle saare kõige koledamat kalju orgu tahtis waatama minna, keda saarlased põrgu auguks nimetasiwad; niisammu wähä paniwad ka nemad seda tähele, et ta seda wapert Daanlast oma sõariistadega enesele sinna seltsiks palus tulla, sest et ussid ja kiskjad elajad sääl kardetawad olla ja isigi kaabakad sääl aset pidada. Nis ei wõinud seda palumist mitte ära põlata ja pärast lõuna und sõitis preili oma tüdrukuga ja Spfeni seltsis Spaania eeslite selgas, keda üks poisikene juhtis ja kellel weel Jayali wiin ja melonid korniga kaasas oliwad, Angrast wälja. Nis Spfeni südame pääle mõjus see aruldane wäljasõit isiaralikul wiisil, ja juba esimese tunni sees läksiwad tema keele paelad lahti ja ta sai elawamaks, kui ta enne seda iial olnud. Ja misjugune noor mees mitte ei oleks oma südant paisutatut ja soojendatut tunnud, kui üks niisugune kõige ilusam ja auusam Dõunamaa ristas tütarlaps kõige oma täie südame

armastusega tema poole oleks hoidnud? Keda ei oleks üks niisugune usaldus mitte sellelt teelt ära wedanud, mis temale, kange tääduste uurimine ja liigutamata kohusetundus tänini ette tähendanud?

Nüüd jäiwad poisike ja tüdruk eeslitega sinna mäe randa maha, mis tulepurstawa mäe murdude ja oru ümber seisab, kust Zines üksi oma saadikuga edasi läks. See waew ei olnud mitte asjata. Mäed oliwad jääl aruldasest mine-raalist tule läbi kofku julatatut ja sünnitatut, imeliku lõhete ja nukkadega, siin kirju ja koldse weewliga segatut laawa sees hiilgades, jääl päikesest walgustatut kristallide sees särades, kelle jalal koletu suured ja wäga imeliku näolised palawa zoonide kaswud kaswasiwad; pääle seda wõis nende mägede päält weel kaugele üle wiinamägede, niisuwäljade ja suhkru istanduste kunni mõetmata suure otseaani pääle filmaga waadata, mis Ipsenil isiäranis liigutaw näis olemat; see tegi aga, ilma et see armastaja naisterahwas seda hingest oleks woinud mõelda, tema ette mõetut nõuule kahju: sest Ipsenil tõusiwad seda nähes kõik kodumaa mälestused ja Schleswigi rand waimu filma ette ja kui ta oma Põhja-maa mere nägu nende hiilgawa Döunamaa ilmuniste kõrwa jäädis, tegi see teda korraga tummaks ja mõttesse. Zines märkas seda ja pööris nii koke jäält tagasi. Suure, wälja põlenud kraateri juurest, keda põrgu augus hüüti, leidiswad nad ühe kalju wõlwi, keda loomus ühe weikse kabeli wiisi oli ehitanud. Selle päälmine jagu oli üks kalju nurk mis nagu katus kahe samba pääl seisis; jääl al oliwad sammeldanud kiwipangad, kus pääl ladufaste istuda wõis, ja kuhu päike oma põletawa joontega mitte ei wõinud tungida. Ofkalised katused ja walgefirjud aaloed katiswad seda koobast ümberringi oma põhjata suurte ja paksu lehtedega, nagu ahwardajad wahid, ja ilustasiwad seda ühes oma uhfete

õilmetega, mis siin nagu veripunased tulekimbud ja jääd nagu kirjud kiriku künkad särasivad. Donna Zines langes wäsinut sinna sammeldanud istme pääle ja wõttis oma tolmu loori ümbert pää maha; Nis istus ka tema kõrwa ühe madala kiwipanga pääle ja pani püssi, ja oma õlest kübara tagumise seinale. See filmapiik, mis otsust pidi tooma, oli nüüd käes: seda tundis Zines, ja wõttis mõne minuti puhkamise järel ilma ümberringi jututa noore mehe käest finni ja waatis oma musta filmadega nii kõneldes tema otja, et iga mehe pääaju niisuguse päikese piste al wistist oleks pidant wiga saama.

Nis, küsis ta tasajelt, on see siis tõsi, et teie siit ära tahate purjutada, kui päike teist korda otseaani taha maha läheb?

Raptein on käsu annud, wastas Nis maha lööbüt filmega, — meie oleme walmis ja peame oma kohust täitma.

Ja teie mõite ära sõita? küsis ta järsku. Teie üksi, kellest ma räägin, ka teie mõite seda randa maha jätta igaweste?

Ma pean jo ommeti! wastas Nis tasase häälega nagu isienesele. Aga tänuga saame meie seda üle wäga sõbraliku wastuwõtet ikka mäletama, ja kui Jumal tahab, ei purjuta Nis Ipsen edespidi iialgi Angrast, kui mõeras, mõõda, waid heidab oma häätegitate juures antru sisse, ehk kui ta enam ei wõi teha, siis teretab neid ommeti lipuga, suuretuki pauguga ja südamega.

Aga kui teil mitte tarmis ei ole, et teie peate minema? küsis Zines edasi, kus juures tema filmad ikka hiilgawamaks läksiwad ja tema ilus rind kõrgemale tõusis. Kuulge julguse ja jõuu mees, — ütles ta sinna juure — see igawene Sühataja on siin nagu wana püha aja imeteo läbi minu juure toonud. Kui mina juba ammugi maapäälse eluga

jumalaga olin jätnud ja oma mantle siidipaela tapjaks nõoriks, seks ainjaks naisterahwa auu päästjaks walmis olin keerutanud: säääl wiskas kõige Wägewama käsi mind sinu wahwa rinnale, kui pruudi peigmehe rinnale. Mis mina praegu olen ja mis ma jäin, seda olen ma sinu läbi ja jään ka sääält saadik sinusse, kunni wiimse hinge tõmbamiseni. Mikspärast ei peaks ma seda siin surunud üksikus kohas mitte wälja rääkima, mis ma kõige maailma nelja tuule poole wälja hüüaksin? Minu tänu on armastus, nii kui minu armastus tänu on; ja kes tohiks mind sellepärast laita? Peakswad minu silmad siud mitte enam nägema, ega minu kõrwad sinu armast häält enam kuulma, siis oleks ka minu õnn kustunud ja minu elu otsego kadunt; päewa walguis oleks mulle siis weel pime, kui öö ja klooster see ainus koht, kus mul ommeti weel see ainus rõõm jääks, sinu näokuju ilma eksitamata südames kanda ja seda armastada.

Donna! hüüdis leitinant ehmatand tema palawa kõne pääle, — kuidas wõite teie ommeti taewast nõnda pilgata? Kuidas wõite kõik seda unustada, mis maailm teie käest wõib nõuda, ja mis teie noorus ja ilusus maailma käest nõuab? Aga mikspärast küsin ma seda? See peab jo ommeti üks paljas nali olema, mis teie oma teenriga teha wõite!

Nali? hüüdis Donna kui ehmatades. Oh Mis, see sõna on jellel silmapilgul kui kihwti oda minu südamesse; ja sina wõid niisuguse surmapiste pääle oma kät pruukida? Nali? Oh siis on kõikide pühade kirjad wale, siis ei ole ükski Apostel töt kuulutanud! — Kui meele ära heitwa kiirusega hakkas ta Spneni kaela ümbert finni ja waotas omad palawad nuled tema palge ja otja pääle, ja nõnda langes ta nagu nõrgastuses pikkamisi selle Põhjamaa mehe kõrwa, kes immetellemises säääl, nagu kiwi kaju liiguta-

mata paigal istus ja ei kellegi tema armastuse tunnistuse pääle märku ei annud, kunni ta tema ette põlwili maha langes ja weel oma ilusa kätega, mis tema kaela ümbert maha oliwad langenud, tema puusade ümbert kinni pidas. Mees, — ütles ta tasafeste — ma armastan sind; Sa oled see esimene ja wiimne, keda ma armastan! Räägid sa selle pääle ühe elusõna, ehk surmaotsuse? Nüüd pead sa ükskord ommeti rääkima. — See suurtsugu ja ilus Lõunamaa naisterahwas näitis jellal filmapilgul seda kõige ilusamat inimese kaju, mis iial üht meest enese järele võib tõmmata, ja mis iial mehe filmad wõiwad näha. Igaüks tema ilusa keha liikmetest näitis ennast, kõige suurema ilu sees; ta palged punetasiwad, kui koidu puna, mis kõige armsamat kewadist päewa kuulutab, walge rinna woogamine lõi wastu tumedat siidi kleiti, nagu liikumaa aetut hõbe laine wastu pruuni kallast, ta uuled oliwad pool awatut, kust ilusad pärlihambad wälja hiilgasiwad, isigi tema kastaaniapruunid juukselofid nähti kulla karmu sätendama ja tema tulises filmis nähti üks õrn niiskust wirwendama, mis weel mitte pisar ei olnud, waid üksnes haleda meele ja igatsuse kaste. Nõnda seisib ta selle tugewa noore mehe ees, kelle süda kangeste tujus ja kelle hingetõmbamine kinni tahtis jääda, sest ta tundis ennast nüüd ühes tulises katsumise tules olewat, kuhu sisse ta mõtlemata ennast annud.

Tõuske ülesse, Donna! hüüdis ta wägise ähkides. Teie unustate ära mis mina olen, ja mõtlete seda vähem selle pääle mis teie isi olete!

Mis oleks mina olnud ilma sinuta? küsis ta kurwa meelega, ilma ennast paigast liigutamata. Üks ära teotatud ehk ammugi juba, üks igaweste huffamõistetut ihenese tapja siis, ehk kõige õnnelikumal juhtumisel ühe toore ja waeise Tortuna metshärja püüdja õnnetu naine. Et ma weel

Zines olen, see waba ja puhas Zines, see on minu töö. Kelle seisus on siis nüüd ülem? Mina olen loom, sina oled looja!

Aga teie onu, see uhke Don ja rüütel? ütles Zpsen sinna wahela, kelle pää niisuguse armastuse palamuse läbi otsego segatut oli, ja kes sellesarnast Bõhjamaal iialgi ei olnud näinud, ega ka niisugust kiiret ühe naisterahwa rindus iialgi võimalikuks pidanud.

Minu onu on hää, ta armastab mind kui oma hinge ja päälegi olen mina tema sugukonna wiimne õilme oks; minu päästjale ei wõi ta midagi ära feelata, wastas Zines rõõmsa liigutusega.

Aga minu üst? Mina ei jalli paawstit ega teie prees- trid mitte, — wastas noormees kindlaste.

Tüdruk ehmatas sellepääle filmapilguks ära, jäi oma armastusega täidetut filmadega enese ette maha waatma ja ütles taja ja üsna salaja: Kas Zinesi armastus mitte nõnda palju wäärt ei peaks olema, et üks mees sellepärast ainja õnjasstegewa kiriku poole tagasi pööraks? Peaks Zinesi armastuse ja tänuga täidetut süda seda wabauft mitte ära tajuma, mis teie oma uju õpetuses endil arwate olewat? Peaks selle preestri sundus sulle mitte armjaks saama, kes oma õnnistamisega Zinesi sulle igaweseks omanduseks annab? Oh, armastus on ka üst, ja ehk koguni see kõige tõsisem! — Aga ei mitte, — rääkis ta kiiremalt edasi, kui ta nägi, kuidas noormees pääd raputas, kelle südametundust ta kartis haawawat, — ei mitte nõnda! Sina usud minu Jumala sisse ja oled waga ja õiglane. Jää selleks mis sa oled; Zines tuleb sinuga, kuhu maale sa isi tahad. Mis on armastusel Rooma paawsti auujärjega tegemist? Kohtu- mõistja pap ei tunne armastust, tema ei tohi jo ka abikaasa olla. Sul on õigus, nõnda ei lähä see mitte korda: sest

fiis ei oleksid ja mitte üks täieline mees, kui sina oma wanemate usku mitte kinni ei peaksid. Ära siis, kas Batawia saarele, Rapmaale, sinu Põhjamerele ehk kunni wiimse igawese jeä poolini, kõigega olen ma rahul. Ilma sinuta ei oleks minu onu mind enam nõnda näinud; tema võib üsna rahul olla, kui ta täab, et ma sinu auusa südame juures õnnelik woin olla. Muretse mulle riided, ma reisin kui laewa kadett, teiega ühes.

Donna, teie waemate niihästi mind kui isennast, hüüdis Daanlane rõhutut häälega ja hakkas, nagu meelt ära heites, mõlema kätega omast palawast pääotsast kinni. Teie olete ilus, hää südamega ja kõige suurema armastuse, kui ka kõige parema mehe wäärt terwe maailma pääl. Aga siiski — oh et ma teid ilmasgi ei oleks näinud, ehk et ma üsna wana, halli juustega ja näotu teie ees seisaksin! — siiski ei tohiks ma ialgi oma kät teie armastuse kae järele wälja sirutada.

Ja miks pärast mitte? küsis naisterahwas ehmatades ja peaaegu wihastades, mis pääle ta oma ilusa pää sirge kaela otsas püsti ajas, nagu luik, kui ta kusagilt mõnda waenlast näeb tulewat.

Spfeni nagu läks hirmus tõsiseks. — Sellepärast et minu käsi mitte enam minu oma päralt ei ole, — wastas ta ühtlase, aga kindla häälega, — sest mina olen ühe Põhja-maa neitsile truudust wandunud. Olgu teie kül selle waele mahajäetut tütarlapse kohta kuninga proua sarnane, siiski ei järe mul midagi muud enam walitseja üle; sest siis oleksin ma weel vähäm üks täieline mees, kuidas teie seda juba enne ütlesite, kui rikkus, kõrge seisus ja suurem ilu minu esimesi truuduse wandeid peaks wõima liigutada ja rikkuda. — Suure waewaga oli noormees need sõnad wälja rääkinud; aga kuidas need tema armastaja pääle mõjusiwad, see

pani teda üsna kohkuma. Äkitselt kadusivad kõik roosid Donna palge päält ära ja ta wankus nõnda wäga, et Ipsen oma käed wälja pidi sirutama, teda toetama; korraga lihtas ta aga tema käed tagasi, seisis sirge ja tugew tema ees; üks taltsimata waim ilmus tema näo pääl, ja ta filmad wälkusiwad, kui tule leegid, kus juures ta parema käega ühest weiksest põue odast kinni hakkas, mis ta selle maa wiisi järele rinnal kandis, ja hüüdis: Kuidas on ta nimi? Kus elab see waenlane, see ärawannutut, see — —? Sellesamma korraga langesiwad aga ta käed kõrwa maha, ta nägu läks jälle lapselikuks ja armsaks kui ennegi, tema uuled liikusiwad walusalt, ta filmad jooksiwad wet täis ja rutuga wiskas ta oma juure loori enesele ümber pää. — Tule, minu armas, kallis sõber! ütles ta waike ja wärisewa häälega, — ma külman põrgu tule sees. Päike on juba öiete madalaspe wajunud ja öö saab ruttu pääle tulema, jah öö, see pik, igawene öö! — Pikkamisi astus ta nüüd säält kalju koopast wälja ja läks ilma tagasi waatamata kiuilest teed edasi, sinnapoole, kus tema teenrid ootasiwad. Mis kuulis oma eelkäija sügawaid õhkamisi ja kõndis isi, kui palawiku-haige, kes esimest korda pärast tõbewoodit jalga katsub, wankudes tema järele, jaheda mere tuule käes külmaades, lõhki fistut südamega ja isienepe pääle otsego pahane, aga ommeti ühtepuhku ennast salaja kinnitades: see peab jo nõnda olema! Kallis Siima, sind ei wõinud ma ommetigi ära ohwerdada; sinul ei ole jo kedagi muud, kui üksi lootus ja mina; sellele siin jääb weel kõiki küllalt ka ilma minuta!

8.

Wagabus ja õiglus ilma läbifatsmiseta ja ilma ohwrita ei ole mitte see, mis ta peab olema: sest sellel puudub tunnistus ja elu. Meie usume ainult üksi üles näidetut waprust; noonid ja mungad wõiksid muidu, kui suured wagabuse eesmärgid olla. Ka meie wapra mehele maksis tema õiglus wõitlust ja walu küllalt. Tema õitsewad paled oliwad pärast uneta ööd hoopis kahwatand; ta süda pekkis palju kängemalt, kui tormi ajal ja mererööwliste sõas, kui ta nüüd „Kurge“ oma parandatud mastide, walge purjude ja lippudega nagu ehitatud noort pruuti sadamas, walmis minekul, nägi kiikawat. Röömsa tulidusega säadsiwad tema feltlimehed sadamas kõik walmis, mis neil tarwis oli, õis-
kasiwad ja laulsiwad, — aga tema seisis esimest korda liigutamata, nagu alwatut ja nõrgastatut, ja wahtis tuhni filmega oma tutwa, muida nii armsa tallituse pääle.

Oled sa haigeks jäänud, mo poeg? küsis kaptein Barenz tema käest, kes täies pühapäewa ehtes teda wiimseks jumalaga jätmiseks kuberneeri juure tuli kutsuma. Sa näed wälja, nagu tahaks sa häda pärast praegu haiguse woodisse heita. Tule aga ligi; pruukost on meil alles söömata, losfi pääl saab üks hää klaas Portwiina so terwist kiinitama. — Nis wastas üksnes raske hingetõmbusega ja läks üsna wastumeelt wana kapteini järele Portugaallase uhkesse losfi. Uhke Don Henrique kolletand ja tuima näo pääl nähti ka üks mure pilw olewat ja tema kottanina ei seisnud täna mitte nii kõrges, kuid ta seda muidu ikka kandis. Pruukost oli würstlikul wiisil lauale kantut ja ükski Hollandi mere ohwitser ei jäänud ilma kingitusest. Kui meremeeeste poolt aumapakkimust oli jumalaga jäetut ja teinepoolt isiaraliku

madalasse lastmisega seda vastu võetut, pöörsivad mõrad saali uksest välja minema; selle vahel mõttis Don Henriquez Jpseni käest kinni ja viis teda ühte kõrmalise kabinetti, kus Donna Jines mustas riides afna najal seisis.

Minu sõber, ütles see rüütel nii pehme ja sõbraliku häälega, kui tal veel ial võimalik oli, — mis fina minu majale oled teinud, seda ei või ükski kuld ega kallid kivid ära tasuda. On sul midagi soovimist südame pääl, mo poeg, siis räägi seda välja, ja Portugaalia kuningliku krooni juures wannun ma sulle, et see täidetut peab saama.

Donna Jines wärises filma nähtawalt ja waatis nii kõneleja ja tulise filmega noore mehe pääle.

Mis mõiksin mina alwast soust sündinud inimene veel enam soovida, kui mulle juba osaks saanud? wastas leitnant alandlikult, filmi maha lüües. Mis minu kohus oli teha, selle eest ei või ma mitte tasumist nõuda; aga teie heldus ja armastus on mulle juba palju enam osaks saanud, kui mina seda ial oleksin tohtinud mõelda. Angra mälestus saab igaweste, niihästi põhja- kui lõunapooli al elawalt mo filma ees ja südames seisma ja ei kusagil maailma nirkas mo meelest kaduma!

Kubernees nähti filmapilgul nagu kahtlane olewat mis ta pidi tegema, astus aga sellepääle ruttu Jpseni ligi ja pani oma kuiwetand käe tema õla pääle. — Sina ei ole mitte Hollandlane, ütles ta, seda olen ma kapteini juust kuulnud; see mõiks sulle üks puhas olla, misjuguise ülema walitsjuse al ja teenid, sest et sa muidugi oma kodumaalt ära mõerutut oled. Minu piiskop on üks tark mees; mine tema juure, tema saab sind teie maa ketseri usust puhtaks pesema, siis jää seie Angrasse; Don Mellol on küll võimust nii pikalt ja laialt kui Portugaalia walitsjuse lipud lehwi-

tawad, oma kaswandiku kõrge ja kindla auu ammetitesse jääda ja kinnitada, ja sa pead minus ühe kasuise leidma, kes enam teeb, kui üks lihane isa iial veel võib teha.

Tuline puna tõusis Spfeni näo pääle; ta laskis oma pää Portugaalase kae pääle langeda. Härra, ütles ta waikse ja liigutatut häälega, teie heldus teeb mind esimest korda minu elu sees uhkeks. Mõtlege teie ennast minu asemele ja ütlege siis: tahaksite teie seda usku maha jätta, mis sees teie wanemad õnnelikud on olnud ja kellest teie oma hinge õnnistust olete lootnud, ei mitte maapäälse waranduse eest, sest sellest ei või siin mitte juttu olla, waid sõbruse ja armastuse eest, kas teie teeksite seda?

Portugaallane jäi läbitungiwa filmadega noore mehe otja wahtima; sellepääle wastas ta pikkamisi ja veel tõsisemalt: seda täädsin ma juba ette ära, et ketseri usuliste hulgas ka omad usunarrid on. Reisi siis õnnelikult oma teed, ja kui sa ükskord, mis eest kül pühad mehed hoidku, häda peaksid kannatama ja kõigist ära lükatut ja mahajäetut olema, siis mõtle Azoori saarte pääle, mõtle, et Atlandi otseaanis sul üks uus kodumaa õitseb ja üks pelgu paif lahti seisab, nii kaua kui Don Mello filmad veel igaweste ei ole kinni läinud. — Gale meel tahtis wägise uhke Donile pääle tulla, kellest ta aga ennast häbenes; sellepärast läks ta, Spfeni kät veel ükskord kõwaste wautades, filmapill jäält kabinetist wälja.

Nii kui üks huffamõistetut patune, jäi Spfen selle koha pääle, nagu sammas, seisma, kuhu kuberneer teda oli jätanud; ta ei julgenud oma filmigi üles tõsta ega hingata: sest lõhki kistut siidamega oli ta seda märkanud, kui palju Donna Jines sellest jutust kül filmadega ja kõige oma teo-mooduga osa oli wõtnud. Ruidas ta jäält paigast ära pidi tulema, ei täädnud ta mitte; Donna Jines aitas teda seks.

Äkilise ja tulise sammudega tuli ta tema juure. Ta tundis tema palawad käed oma õlade pääl, mis tema õhukestest kuuest läbi kuumasiwad, otsegu tahaksiwad nad tule märgid temale külgi põletada.

Kiwine, südameta inime! hüüdis ta lõikawa häälega. Ükski asi ei wõi sind liigutada, ei ükski asi sinu Põhjamaa jeäsüdant sulatada. Külma südamega käristad sa selle sideme katki, mis Jumal isi oma püha loomise tunnil on sidunud. Mine siis, ja lahku igaweste; kiitle oma toore seltslaste seas sellega, et üks Portugaalia würst ennaft nõnda on alandanud, sind paluma; pilka oma jeäkülma armufese kaenlas jeda armastajat Portugallist, kes armastuses oma auu on ära kaotanud ja nüüd jeda patu nuhtlust oma armastuse walu ilmutuse pärast igawese häbi sees tänast päewast saadik tiheda floostri loori al kannab, ja selle filmi ühegi mehe film iial enam ei pea nägema. See rõõm selle üle olgu sulle so hääteo eest palgaks; ja oled kiwine ja armuto kül, niisugust palka kõige ülemaks ja armsamaks pidama! — Tormades tahtis ta nüüd säält toast ära tõtata, kui noormees waike häälega walusas segaduses fofistas: Oh minu Jumal! olen ma siis niisugust jõimu ära teeninud?

Zinesil sai selle pääle otsegu kammitš jalga; nagu nägemata wäe läbi muudetut, pööris ta enese ruttu tema poole ümber. Ei mitte! ei mitte! hüüdis ta suure haledusega, Mis, sina oled üks kallis ja auus, üks jumalik inimene! Suur ja armastuse wäärt oled sa omas waljuses ja kindluses. Ma tahan sind armastada ja lõpmata armastada, kui sa ka õnnetust minu pää pääle wälja oled walanud ja minu elu lillifest parajal õitsemise ajal katki mürdnud. Oh kül peab weel ülemat ja kallimat asja maa pääl olema, kui üksnes palawa armastuse ja ella südame igatuse täitmine! Seda tunnen ma praegu jellelšammal filma-

pilgul ja tahan seda tundust nüüd maailma ärasalgamises igaweste omas südames ülewel pidada! — Nõnda hakkas ta weel ükskord tulise armastusega Ipseni ümbert kinni, kes tema südame tufsumisi omal rinnal tundis, ja tema palawaid, magusaid uuleid oma uulede pääl. Ole õnnelik! hüüdis ta weel tasafeiste — ja oli kadunt.

Ruidas Nis jäält losjist wälja ja laewa pääle oli saanud, ei täadnud ta mitte. Laewa kajüti kõige tagumisest nurgast äratas teda kaptein Barenzi hää, kui nad juba ammugi lageda mere pääl ujusiwad ja hää lõunaõhtu tuul purjusi paisutas.

Don tõsine lugu sinu haigussega? küsis wana mureliku näoga. Sa näed wäga sant wälja; ma pean laewa tohtri seie tulla lahkma.

Laske mind nüüd olla, isa! wastas Nis. Rende palawa kiwikalju saarte õht ja alaline joomine ja laisklemine on minu pää täis täitnud, ja mind uimaseks teinud; kui ma mõned päewad mere pääl saan olla, kül ma siis jälle selleks saan, mis ma enne olin.

Jää kül, wastas kaptein. See katoliiklane wõis sinu pää kül palawaks teinud olla. Ma märkasin seda kül, sest ega muidu see tore Don nii põhjani sinu järele ei pärinud ega uurinud. Sa oled ka jääl auuwäärt mehe wiisi wastu pidanud: sest niisuguste munga nägude sekka ei kõlba sinu farnane õiglase mees ilalgi õieti. Õht leitatse ka muialt seda, mis sinna maha pidi jääma, sest wana Martini süda on ka õige koha pääl! — Siis hüüdis ta laewa laele, kust üks madrus ühe seedripuust kasti alla tõi, mis temal õige raske näis kanda olewat. See on sinu jagu, ütles härra Barenz. Kuberneer on seda lootsemehega meile järele saatnud, kes meid liiwa kinkude wahelt wälja juhtis.

Tehke teie isi seda lahti, isa! wastas Nis tuimalt.

Wana kaptein wõttis pitseeritud paberi seest wõtme ja tegi fastikese lahti. Wälf ja torm! hüüdis ta. See ei ole mitte fant kaasa raha. Puhtad kuld tufatid ja imperiaalid, nagu praegu alles tulest wälja wõetut. Ja waata! kõige pääl üks punane ehte karbikene, täis kõige kallimaid Brafiilia demanti ja brillanti kiwe. Üks peenike käsi on seie pääle kirjutanud: auusa Mis Ipseni armsa pruudile pulma päewal kanda. — Noh, tänamata ei ole need katoliiklased mitte olnud ja ma soowin sulle selle pääle õnne, sest niisugusid asju wõid ja Amsterdami laialdõua meeste seas wäga hästi pruufida.

Bidage omale! hüüdis Mis walusa häälega; mina ei wõi seda mitte näha, sest filmapisarad ja südame weri on jään külles! — Sellepääle tormas ta kähütist wälja laewa laele, ronis masti mõõda ülesse ja wiskas ennast kõige kõrgemasse masti korni pikali maha, kuhu kellegi inimese hää ei wõinud ulatada ega teda tema raske walu sees segada, mis nüüd uuste selle meeletuletuse juures tema pääle oli tulnud.

Üks imelik pois! urises wana kaptein isieneses. Sgas asjas on tema hoopis teistwiisi, kui teised inimese lapsed. Weri ja filmapisarad? Mis ta sellega tahab ütelda? No ja, jään hulkas wõib kül palju seda warandust olla, mis sügawast mägede põhjast wälja on toodut ja kus juures päris orjad mitte ei wõi naernud olla; aga mis see tema südame tunnistusesse puutub? Tema on seda auuga teeninud, kui ta rõõwli Morgani maha lõi.

9.

Ilma kahjuta jõudsiwad laewad hää ilmaga kodumaille ja saiwad suure rõõmuga kodusest rahwast wastu wõetut,

isiäranis sellepärast, et üks nende laewade seltsist, kes mere rööwlite sõa ajal ära põgenedes juba terwe nädali enne teisa kodu oli jõudnud, neile jeda täadust oli toonud, et kõik see kauba laewade hulk tormi ja mere rööwlite läbi otša saanud. Kaptein Barenz andis laewade kommandu kõik oma ülema leitinandi Spjeni kätte, sest et wanemad ohwitserid mere rööwlite sõas suuremalt jaolt otša olivad saanud, ja läks Bottemari seltsis, kes ka oma täaduste pärast juba ohwitseriks oli tõusnud paadiga maale. Kui nüüd see wana mere mees esiti oma sugufonda oli teretanud ja need teda suure röömuga wastu wõtnud, läks ta warsti Admiralitati ehk ülema walitsuse juure, omast teekäigust ja selle imelikust juhtumistest täadust andma; et sääl juures noore Spjeni wahwa tegusid isiäranis kiideti, on muidugi mõista: sest iga inimene on oma töö pääle uhke ja Martin Barenz wõis õigusega kiidelda, et ta Hollandi mere walitsusele niisuguse tubli ja wapra mehe muretšenud ja käswatanud.

Nis pidas sellewahel oma üksiku laewa pääl oma südamega aru. Hakatuses ei tahtnud Donna Jinese kaju koguniste jäält seeft kaduda, kuhu ta ennast kord oli pesitanud. Muu ahnuus wiskas tema südamele kibedaste ette, et ta oma õnne nõnda meelega enesest ära oli wisanud, kuidas see ühe sureliku inimesele wäga armaste ette wõib tulla. Kui nüüd Bombeli tüdruk teda maha on jätnud ja ehk ammugi mõne rikka talumehe pojale ära läinud, kes teda juba jellel ajal mitmed kosišiwad, ehk kui ta juba ammugi furnud on ja ema kõrwas igawest und hingab, mis siis? — Sääl oli siis, nagu oleks sel tähtedega täidetut ööl üks ferge hõbe pilwese põhja poolt ülesse tõusnud, kus pääl Hiima armas kaju kõiges omas nooruse ilus, fenaduses ja puhtuses tema poole oleks jõudnud. Tema sinised siimad olekšiwad nagu ettemiskades tema pääle maha waadanud,

kui tahaksivad nad küsida: võid ja minu truuduse pärast kaksipidi mõelda? Kas ei ole sureja ema meie wandeid mitte kuulnud ja meid õnnistanud? Ka siis, kui ja mere põhja oleksid waonud, oleks ma siin neitsi põlwe südamel waluga leinanud, kunni surm mind sinuga oleks fihlanud!

Mis oli Portugaalase põlew armastus ühe nüüguuse ärda armastuse kuu vastu? Mis maksis selle kõrgest soust Donna awalik, julge ja palaw tunnistus selle häbeliku madala lapse puhtuse ja truuduse vastu? Kuidas sündis see äkiline, kättemaksmise himmuline ja ebausklik Lõunamaa naisterahwas selle waga, kindla ja ärda isamaa tütarlapselga ühte? — Enne kui koidu puna hommiku piirel punetama hakkas, oli Isen oma pää ja südamelga rehningi taja teinud, oma wanikuwa meele pattu maha raputanud, mis tema kohta küll wäga andeksandmise wäärt oli, ja oli isenehes jälle tugew ja kindel, kui ennegi; ta pühkis kõik need wõera saarte pääl juhtunud loud omast mälestusest, nagu kaste tilgad oma juukse lõkide päält, et need weel nagu unenäod tema meele jäiwad, misga palawiku haigus mõnda haiget öö läbi waewanud.

Ka tema sai nüüd sinna suurde linna kutsutut ja ülema walitsusele ette säetut, kus temale üks küld kaela kee kingiti; ja kui teda eksaami wõi ülekatsumise juures üle ootuse tubli leiti olewat, andis ülem walitsus kohe ühe laewa tema kommandu alla.

Oma kasuise majas pidi Nis ommeti jälle uue südamelga waewaga wõitlema. Kena Aliida wõttis oma armastatut isa päästjat enam kui harilikku tärnu tundustega wastu. See täiskaswand tütarlaps langes wanemate silma al tema kaela ümber ja ta muijud oliwad enam kui õelikud. Teie olete sõna pidanud, Nis! hüüdis ta. Teie armas, kallis inimene! Ilma teieta oleks mõrtsufad meie isa ammugi külnud, sügawa

wee hauda matnud. Oh jeda ei unusta Aliida ialgi ära ja papa ning mamma järel olete teie Aliidale maapääl kõige armjam.

Sülgawaste waatis Nis nende lahke filme sisse ja nägi nende põhjas puhast lapse meelt hiilgawat, nii kui Lõuna meres tuule waikusel sülgawast põhjast kallid punased korallid wälja paistawad. Aga sellesamma korraga märkas ta ka kuida sirge Bottemari näo pääle ennaft üks pahanduse pilw heitis; sest tema oli Ipseniga ühes tuppä astunud ja pidi ukse juures seistes nüüd jeda päält nägema, kui juure armastusega teda wastu wõeti. Üksnes wennalikü soojusega tuli ta selle noore Hollandise üle wäga juure lahkusele wastu; tema otsekohene wiis juhtis ka selle noore tütarlapse wiimaks oma kohaliku wiisi juure tagasi, kus juures ta ka wäga hästi märkas, kuida tema külmus jeda last esimest korda oma rõõmja elu sees kurbastas. Wäga imelik oli näha, kuida Aliida teretamise pidul, kuhu kõik Barenzi sugulased kokku oliwad tulnud, oma isa kaitsja ingli wastu kõigipidi oma armastust ja tänu üles püüdis tunnistada; kuida ta jeda mõistis sisse jääda, et Nis söögi laual wanast pruukidest lugupidamata kõikide anusa sugulaste eest kõige ülema istme sai; kuida tema oma istme otsekohene Nissi wastu mõistis wälja walitseda; kuidas tema teenritele salaja märku andis, et kõige parem osa Nissi osaks sai; kuida ta pärast sööki kandlega mängides üht rõõmuliku laulu laulis, selle sõnad kõik üksnes Nissi pääle tähendasiwad, kus juures ta nagu arglikult isa pääle waatas ja temale kõrwa sosistas: armas isake, ma olen oma laulu sees ka sinu pääle mõelnud!

Wana papa mõistis, kui palju kell tütre südames oli lõõnud; hää wiina tuju sees pani ta warsti parajat aega tähele ja tõttas aeda, kus Ipsen pika piiratut puude ridade wahel ennaft jalutas; jääb hakkas ta warsti, nagu eht haf-

kaja mere mees, ilma kõige muu pifa eeskõneta päris juttu alustama.

Härja kommandant, ütles wana kaptein auustades; teie olete nüüd isi peremeheks saanud; teie laew kõige oma halja suuretükkidega saab teie sõna kuulma ja tänajest päewast saadik olete teie üheks auustatawaks meheks ja minule tubliks seltsimeheks saanud. Tõhiks teie wana õpetaja teile weel ühte nõuu anda ja selle pääle ühte palwet ette panna, auustatud härja?

Õigi kui nali on see sõna „Teie“ mulle walus, wastas Nis nagu pool kohkudes. Peaks minu kogemata õnn sõbraliku „Sina“ teie suust mul ära riisuma, siis tahaksin ma tõeste palju ennemine madruje mantle sisse tagasi pöörata, kui kuld see ja auu ehte sees ehitatud olla.

Wõtku pagan, wandus wana, ära ole nüüd ial nõnda rõba ega peru, ja ära arwa rõõmu paukusi mitte kohe surma kuulideks. Kes võib weel uhkemalt sinu pääle waadata, kui Martin Barenz, ja kellele võib ja weel armsam olla kui temale? Üksainus pääle jeda, ja sellest peab praegu siin jutt olema. — Waata, Nis, ja oled oma esimese ankru kulla randa wälja heitnud: sest keda kõrgeid walitsejad härrad üks kord nii oma filma on wõtnud ja auustanud, kui sind, jellel on kerge oma kompassi jääda ja oma tee otja wälja rehkendada. Sind saab nüüd igale poole prugitut, igasse meresse wälja saadetut ja niisuguste kohtade pääle säetut, kus kõige libedam lugu käes on ja kus niisugust tublit meest tarwitakse, kes kolmekümne laetut müristajale filma pilgutamata kurfu võib wahtida.

Seda nad peawad ka tegema, ütles Nis ruttu sinna wahele, ja ma usun, et teie ial oma soowimisega enesele häbi ei saa saama.

Sina oled üks tulipää, — wastas wana Barenz,

šina lähäd hoolimata igale poole ja lähäd selle julguse sees wiimaks huffa; sellepärast peab sinu laewal ka oma jagu koormat olema, et ta mitte nõnda kergeste üle mere ei lenda, waid ilusaste ettewaatlikult ja pikkamisi purjutab, ja et tuule keeris teda mitte nii kergeste ümber ei lüfka. On meremehel midagi armast kodu, siis hoiab ta isienast ja oma sõiduriista, mõtleb selle ranna pääle mis tale selja taha jäänud, ei raiska hoolimata oma teenitut raha ega lähä mõera linnade kiimaluses huffa, ja saab alles selle läbi isamaale üheks tõeste kasulikuks ja wapraks teendriks, sest et isamaa tema kõige kallimat kapitaali hoiab ja temale intressi maksab, kui ta oma reisi päält tagasi tuleb.

Mis tahate teie siis sellega ütelda? küüis Mis pinewalt, sest teie laeng põleb juba ammugi.

Pead kuulma, mo poeg! naeratas Barenz südamelikult. Katoliiklise oled ja ära põlanud, seda tään ma wäga hästi; pääle seda es kõlbagi see uhke ja mõeras weri sinu lihtuse ja õiglase meelega kofku. Aga mina soowin sulle ühe teise abitaasa, kes kodu kofku hoiab, mis ja wäljas oled teeninud ja kes sind kindla maa külgi kinni paelutab, kui ja juba mere teenistust wäsinud ja tüdinud oled. Kedas wõiksin ma kül armsamine hoopis omaks pojaks nimetada, kellele oma raha ja wara ennemine jätta, kui sinule? Sellepärast — — tee mulle seda meele hääd, Mis, ja wõta minu tütrekene, minu Aliida kōhe enesele naiseks; et ta sind armastab, seda oleks wõinud ühe filmaline ka ammugi näha. — Nagu walgust lõõdud, jäi Mis minuti aja liigutamata seisma, siis hakkas ta tuliselt wana ümbert kinni ja waotas teda juure armastusega oma südame wastu.

Raptein, ütles ta südamelikult, teie sõna auustab mind palju enam, kui need tunnistused, mis ülem walitus mulle on kinkinud. See on üks niisugune tänu, mis teie

mulle praegu andsite, mähärdust taewas üksi oma ärawalitsetudele annab; aga — oh ärge küsige mitte enam! Mina ei wõi mitte naist wõtta, ei jeda Donnat ega teie armast tütrekest, ei katoliiklist ega Otahetlist. Kui ma jeda tohiksin, siis tahaksin ma oma õnne just ses otsida, et ma teie hääd last ka ilma armastujeta õnnelikus wõiksin teha ja selle tarwis oleksin mina truuduse ja õiglusega mees küllalt.

Ei tohi naist wõtta? urises wana suure immekspanemiseega, kus juures tema nagu walgeks läks ja pifaks wenis, nagu maha lastut laewa puri ja parruk ühe kõrwa päält teise pääle käima hakkas. Sul ei puudu jo ommeti midagi selle tarwis. Wõi oled ennast juba ära jahkerdand? Ommeti põle ma sellest midagi märkanud, ei Bataawia saarel ega Rap linnas. — Hm! moka järele ei ole see mul kül mitte, ütles ta nagu mõtetes sinna juure, sest see rikub minu kõige parema plaani ära, mis ma oma atstawku ajaks jisse saada lootsin. Aga ommeti, sina oled isi tubliks ja eht meremeheks saanud, kes isi tääh, mis ta tahab ja teeb, ja kellel kedagi wõõrmüundrit tarwis ei ole. Sellepärast jäägu meie wahel kõik wana wiisi. Unusta, mis ma jult olen palunud ja tule wiina pudelite juure tagasi, sest ma tunnen, et ma weel ühe pudeliga ennast pean kinnitama, et ma julgust saan, kahte filma kuiwatada, kellel kül mõne aja wihamasid ilmad saawad olema. — Siieneses pomisehes pööris wana kaptein ühe kõrwalise jalgteie pääle; Mis pani käed kofku ja waatis sügawas mõttes oma isaliku sõbra järele, kelle armastus teda nii kõrgesse tõstis, aga kelle kõige paremat soowi omas wanaduses ta praegu tärfamisel ära oli lammatanud.

Sääl tormas põeja takka üks teine sõber punetand palgede, niiske filmade ja ülewäga rõõmsa näoga wälja,

ja hakkas kui meeletu sõnalausumata mitu korda tema kaela ümber. See oli Bottemar. Sõber, hüüdis ta, kui ta hinge tagasi oli saanud, — ja päästad mind ja minu hinge teistkorda hukatusest. Oh anna andeks, et ma salaja kuulasin! Ma märkasin kapteini näost ära, mis nõuu temal oli ja pidin ka sellesamma korraga oma õnne ehk õnnetust täada saama. Jaawa saarele oleksin ma tagasi purjutanud ja ei iial Giroopa randa oma filmaga enam näinud.

Mina ei saa sinu jutust mitte aru, vastas Nis, ka sinulgi võib wiin pää natuke segaseks teinud olla.

Et sina minu jutust mitte aru ei saa, vastas Bottemar tulijelt, see on just minu õn, ehk mina küll sellest aru ei saa, kuidas üks niisugune tuline waim, kui sina, jeakülmaks nagu ülgil võib jääda kui üks Alida temale täie armastusega vastu naeratab.

Ahaa! vastas Nis. Või jaa!t august puhub tuul? Või jaa!t ongi laew liiva künka otsas. Soovin õnne! No ära karda, ei mina sulle ses asjas kahju tee, waid tahan sinu laewa palju ennemine hoolega sadamasse juhtida awitada.

Ja mina wihkasin sind tõeste mõne minuti aega, ja wandusin ja kaetsefin sinu õnne! vastas Bottemar. Kuidas võisin ma seda ommeti teha? Oh anna mulle andeks! Eks ma küll ei ole sinu tegemisi näinud sellest ajast saadik, kui sa mind rõõwli august päästsid, et kõik, mis sa tegid, teiste kasuks oli tehtut. Millal hakkad sa siis ka isienele pääle mõtlema ja omale waewa palga nõuutama?

Nis näitis parema käega taewa poole; see jaa!t ülewel täab õiget aega, vastas ta pühalikult. Aga kui see aeg selle päikese al üksford tuleb, siis pead sina selle rõõmsa sõnume kuulutaja ja saadik olema, kes minu õnne teel kõige ees peab käima.

10.

Ülema walitjuse poolest sai Ispeni laew warsti wälja ehitada kästut, et see mõne saea India maale sõitja kauba laewadele kaitsjaks ja warjajaks pidi minema, mis Ispenil wäga meele järele oli. Tema waimul oli kasuliku tallituste sees häda pärast lahutust waja, sest et Aliida nutetud filmad ja kurb nagu tema südame wanu haawu uueste weriseks kiskusiwad. Ta ilmutas wana wapra kapteini Barenzile weel Bottenmari soowisi, mis wanale mitte wastumeelt ei näinud olewat; sest ka see mees oli oma wapruse ja täaduste läbi ennaft alt ülesse teeninud, nagu wana kaptein üksford isi. Ispeni laew „Neitsi“ tõmbas omad ankrud ülesse ja neitsi filmapiisjarad jooksiwad temale kõrge mere pääle järele.

Meie peame nüüd mitme aasta ajast üle astuma, sest et meie nõuu mitte ei ole Hollandi meresõdade kroonikat wälja kirjutada. Minult aga seda, mis nimelt meie Ispenisse puutub, tahame meie nende lugude hulgast kõneleda. See laewade hulk, kellega Nis purjutas, leidis Hommiku India saarte pääl suured segadused ja mäsjud olewat. Säälatjed würstid oliwad sõariistadega ülestõusnud ja püüdsiwad wõerast Ohtumaa rahwa ifet oma kaelast maha raputada; Bataawia ülemwalitseja pruukis kõiki oma jõudu ja wäge, oma walitsust kahju eest hoida, mispärast nüüd Giroopa merewägi temale õige parajal ajal appi jõudis. Makassjari kuningas Padukka Siire Sultan oli mäsajate päämees ja tema poeg Krään Birey oli wahwa Makassjarlastega juba kahju küllalt teinud, asutusi ära häwitanud, Hollandlasi sügawamasse maa sisse pärisorjeks ära wedanud ja sõamehi hirmjal kombel maha tapnud. Njawiitmata

mindi kõige esite Zeleebe saare vastu, ja siin oli, kus Ipsen oma waprusi ja täadusi kõige hiilgawamalt üles näitis. Kõik täadaandused, mis Admiral Speelmann kodumaale saatis, kandiswad selle noore mehe nimet kõige ees; siin olla tema waenlasel ühe tofina laewu põhja lastnud ehk ära wõtnud; sääl olla ta waenlase kantsi Glissoni kaldal arapurustanud; pää lahingis Batta-Batta wariku juures olla ta maale tulnud wäge isi kommandeerinud ja nende India kuningate ärawõitmine olla isäranis selle noore wägewa mehe töö, selle ettewaatlik wõitlemine kõik seda korda saatnud. Hommiku India kaupmeeste selts kui ka Hollandi riigi walitsus ei plnud mitte tänamata niisuguste teenistuste eest. — Warssi sellejärel läks meresõda Inglise ja Prantsuse maa wahel lahti. Meie Nis wõitles kõige kuulsamate Admiraalide kõrwas ka selle raske sõa läbi, pidas kõige tähtsamad kohad mitmes tulises lahingis auusaste kinni, tõusis kord korralt oma auu sees ikka kõrgemale, läks wiimses lahingis oma seitsmekümne suuretuki laewaga Inglise laewa Wiktory vastu, sundis selle oma lippu maha wõtma ja pööris pärast rahu tegemist, kui Wiitseadmiral, Hollandi maale tagasi.

Wana Martin Barenz oli esimene, kes oma kaswatiku kindlal maal teretas ja tõsi isaliku rõõmuga tema ümbert finni hakkas, kus juures ta seda sirget, wapert noort meest oma auuwäärt mundri sees lapsiku häämeelega ümbert ja ümbertringi mitte küllalt ei jõudnud waadata.

Teie olete ühe hää ja kindla rahu wõidelnud, ütles wana selle pääle, — ja meie tahame seda ühes maitseada. Aga kus ja kuidas? Kas ja wiimaks nüüdki enesele üht kindlat pesa ehitama hakkad? Et ja seda kuldtukatite pääle põhjandada ja kõige kallima ehtega ehitada wõid, tään ma ülema walitsuse warahoidja käest. Ja kanakest sinna sisse wõid ja kõige wanema Hollandi losside seest enesele wälja walitseda.

Teie peate minu ehitajameister olema, vastas Nis
 sõbralikult. Olete teie juba kõik põhjandanud, mis pääl
 minu elu alus seisab, siis peate ka veel viimse lipu minu
 õnne laewa masti otsa panema, kelle põhja teie ihi olete
 pannud; pääleseda peate teie ka minu südame sügavusesse
 nägema ja üksford täada saama, mikspärast mina selle ainja
 korra oma elu sees oma isat pidin kurvastama ja tema
 kõige paremat soowi ära põlgama, ehk ma seda küll haleda
 meelega pidin tegema. — Wana kapteini kätte andis tema
 loa ja raha, kes Gravenhaagi reisib, et ta säält ühe maja
 pidi ostma ja nii uhkeste sisse säädma, kui sääl aga iial
 võimalik oleks. Teise kauba tegi Jpsen Bottemariga ära.
 Päälik ütles ta, ma olen sulle üksford töötanud, sind minu
 õnne kuulutajaks ja esimeseks käsuviiaks teha. Siis ole
 see pääsufe, kes minule kewadit toob. Üks korrapärast ehi-
 tatut laew seisab sadamas walmis. Mine sinna pääle ühe
 poole tofina wapra feltslastega; purjuta siis läbi Saksa
 mere põhja poole, tüüri läbi Lõuna Jüütimaa õhtupoolise
 liiwa neemide kunni Schleswigi randa ja mine sääl maale,
 kus ja Tunderi linna tornisi näed paistwat. Selle pool-
 saare pääl, kus Wriiji keelt rägitahe ja keda Horsbuuler
 nimetatahe, otji üht tütarlast kelle nimet selle raamatu pääl-
 kiri kannab; tereta seda neitsit, kui minu pruuti, anna see
 kiri tema kätte ja too teda seie oma sõbra kaenlasse.

Ja see oligi sinu salajus? seefama tegi sinu tuju kõik
 ädikahapuks ja segas koirohtu iga pidu rõõmu sisse, mis
 sulle pakuti? küsis Bottemar. Ja ükski usaldus ega sõbrus
 ei jõudnud sinu pitseeritut juud awada, kui meie tuulewai-
 kuse ajal laewa laelt rohilise mere peeglihe waatsime ja
 delhwinide tantsu tähele panime? Sa oled üks koguni arul-
 dane inimel! Minu süda oleks lõhki läinud, kui ma mitte
 omaast armufesest ei oleks wõinud kõnelda; ja kas ma ka

temale nii kaua aastaid truultis oleks jäänud, on jälle üks küsimine, mis pääle ma wastust ei julge anda. Tõe pärast, harjunud wennalik „Sina“ on mul praegu raske sinu wastu wälja rääkida ja üks litsuw auufartus kipub sinu ees seistes wägise mo pääle, sestjaadik, kui ja oma kurwastuse mõistatust mulle oled awaldanud.

Ma olen wast üksi kõik kannud, mis iial minu elu sees raske on olnud, wastas Wiitseadmiral mõtetes; mina arwasin, et see mehe wiis peab olema. Armastuse jumalik salajus näis minul nii püha olewat et üks ainus sõna sellest otsegu roojastus ja pat oleks olnud. Tema üksi, minu Hiima, aitis minul ükskord ühte rasket elutundi ühes kanda, aga selle eest peab tema ka kõigist oja wõtma, mis Kõigeförgema arm mulle on kinkinud, kui — — ta weel elab!

Ja sedagi ei tää ja enam? küsis Bottemar filmi immetspannes pärani ajades.

Tõtta! tõtta! hüüdis Wiitseadmiral liigutatut. Ta peab weel elama; sest muidu oleks kõik minu kuulsus ja auu mulle otse taewane pillkamine; aga nõnda pillkaja ei ole nägemata walitseja mitte!

11.

Päälis Bottemar püüdis oma kätte usaldatut tallitust aunga täita. Kõige kenamad seltsimehed kutsus ta selle lusti reisi pääle ligi, mis tarwis Admiraali raha kot ka kõigewähema tarwituse eest rohkesti oli muretsjenud. Ühkest ehitatut laew lendas hää tuulega ümber õhtupoolse ranna, nägi warsti Daanlaste maad ja laskis omad ankrud wõera sadamasse sisse. Sääli küsiti Bombeli mõisa järele ja

Bottemar tõttas oma seltslastega kõige uhkemas mundres maale.

Noor mõisnik, kes pärast endise herra surma, kui lähem onupoeg, selle mõisa oli pärinud, murdis ilmaasjata oma pääd, et ta ühte preilit, nimega Hiima Goffinga oleks mäletanud, kes enne selle mõisa pääl oleks elanud, ja selle nimet raamatu päälkiri kandis. Siis astus üks wana hall härja karjane sinna juure ja ütles auupakkikult: Lubage, minu wõerad härrad, mina teenin juba 30 aastat Bombelis ja ei ole iialgi üht selle nimega mõisniku preilit siin mõisa jaalides liikuma näinud; aga kümne aasta eest teenis siin üks tubli tüdruk õnna wana herra juures, keda Hiima kutsuti, kes üks waga, hää ja ilus laps oli; see on aga siit Emerlesti ära läinud, selle weikse osaga, mis armuline herra temale testamentis oli finnitatud, — ja peab sääl mõisa pääl nüüd majapidaja olema. — Hollandi ohwitserid wahtiswad immestades üksteise otsa; noor Daani mõisnik naeratas aga ja pakkus sõbralikult oma hobused ja wankre wõerastele, kes neid tähendatut kohta pidid wiima, mis ka tänuga wastu wõeti.

Emerlesti mõisa õue pääl istus õhtu päikse paistel üks waike naisterahwa kuu ühe pärna warju al ja palmitjes nobedaste peenikesi pitsi, selle kudumise ja kauplemise läbi Tunderi lin Daanlaste maal kuulus oli. Sääl juures laulis ta üht waikest laulu, mis nagu Islandi hana laul helises, ühe wäga armsa ja pehme häälega. Ta oli pik ja sirge, nagu männapuu mere kaldal, ta silmad oliwad suured ja selged, nagu õhtune taewas üle mere; aga noorusse puna nähti kül ühe sifimise mure läbi tema palgist kadunud olewat ja must leinariie tegi tema walget nägu weel kahwatumaks, ja tema kahwatanud lumiwalgid käsi weel walgemaks. Immetspannes nägi ta wõeraid ohwitsee-

riigi walgis mundrites õue wärawast sisse tulewat; aga üks wana mälestus näis hirmu tema sees äratawat, mis pääle ta ruttu ülesse tõusis, oma pitsi palmikud sinna paika laua pääle segamini wiskas ja nii kiireste maja poole tõttama hakkas, et pifad juukse patšid tuule käes lehwišiwad. Bottemar oli aga nagu tuul tema kõrwal, teretas teda sõbralikult ja ütles: Auustatut proua, kas teie ei wõi meile mitte täadust anda, kust meie ühte neitsit, nimega Hiima Goffinga, wõime üles leida, kes praegu Emerlestis peab elama?

Weel suurema immetellemisega jäi naisterahwas filmapilguks wait ja ütles siis alandlikult: Teie annate mulle wäga palju auu; mina ei ole mitte maja proua, waid aga siit mõisa tallitaja tüdruk; aga Hiima olen ma ristitut ja Kristijan Goffinga oli minu isa nimi.

Tema on leitud! öiskas Bottemar rõõmuga, ja tema kui ka tema seltsimehed jäädsiwad endid filmapilk sõameeste wiisi reasse, wõtsiwad omad sullekubarad pääst maha ja kummardasiwad maani selle ülewäga punastawa neitsi ette. Breili Hiima, hakkas päälif liigutatut ja pühaliku häälega kõnelema, meie tuleme kaugelt üle mere, kui saadikud teie juure. Hollandi maa Wiitseadmiral saadab meid selle termi-tuse ja palwega teie juure, et kui teie weel selle sõna pääle mõtlete, mis teie temale üksford olete annud, siis peame meie teid, kui tema auustatut pruuti tema juure kuulsa Grawenhaagi linna wiima, kus ta isi jennis kõik saab walmis-tama ja teid wastu wõtma, kui oma armastatut abikaasat.

Chmatanud ja kofkunud, kõigest ihust nõrkedes ja rõhutut südamega waatis Hiima filmapilgu aega wõeraste otša. Pikkate teie mind härrad? küsis ta wärisewa häälega. Aga ei, andke andeks! Teil ei ole mitte pikkajad näod. Aga ma ei ole mitte õiete kuulnud? Kes saatis teid siis ühe waeše, mahajäetut tütarlapse juure? Nis Ipsen on meie

förgeft auustatud Admiraali nimi, ja siin on tema kiri tunnistuseks, vastas Bottemar.

Tema elab! hüüdis Hiima liigutatut südamega oma filmi taewa poole tõstes; aga sellesamma forraga läks ta jälle kahwatumaks, kui furnu, ja pidi ennaft wärawa samba najale toetama. Pahema käega lükkas ta pakutut kirja tagasi ja ütles wärisewa häälega: Lugege teie, teie inimese näoline taewa saadik, lugege teie, sest minu filmi katab wari, ja see rõõm, mis mind nüüd seestpidi hoopis walgustab, teeb mul kõige maailma pimedaks, mis mul juba ammugi nii umbne ja rõõmuta on olnud.

Bottemar kummardas töotades ja wõttis raamatu pitseri lahti, kelle wapi sees üks täie purjudega laew ja üks furg olivad, ja luges walju häälega selle lühikese kirja ette:

Minu Hiima, — nõnda oli kirjutatud, — kui sinul weel see meel on, mis sul ükskord oli, siis tule minu juure Haagi linna ja saa minu armjaks abikaasaks. Mina olen nüüd Hollandi riigi Admiral, aga ikka weel Nis Ipsen, sinu järelejätmata truu peigmees.

Hiima ei saanud rõõmu pärast sõna juust wälja, kõik tema ihu ja waim näis nagu keemas olevat, ta kiskus kirja enese kätte, kattis seda juuandmistega ja kastis filmapisaratega, nõnda et need waljud ja tuimad sõamehed hoopis liigutatut selle waga rõõmu ja puhta armastuse kaju ümber seisiwad.

Kus on see laew? hüüdis ta rääkimata rõõmu sees. Admiral? Eks ole tõsi, niisuguse walitjuse al on palju laewu? Ja mina tema pruut! Siis käsin mina, pange aerud walmis: sest seltsammal tunnil peame meie tema juure ära sõitma. Oh! ma arwasin teda ammugi furja inimeste seas otša saanud, ammugi äratapetut ehk mõnes wõeras haigemajas ära surnud olevat, et ma temast kõige vähimat ei

kuulnud. Aga ommetigi on ta sõna pidanud, ja mõtleb kõrges seisuses weel waele tütarlapse pääle. Oh sina hää ja armas inimene, kelle sarnast enam maa pääl ei ole!

Üht truimat inimest vähemalt meeste seas on küll weel raske leida, wastas Bottemar sinna wahese, mis pääle mina oma mõegapää ja mündre krae pandiks panen. Ja Zumal õnnistagu truudust, sest kus see aset wõtab, sääl lahutab ta õnne inimeste üle wälja ja muudab kangelas tormi ja wihma taewa katesteks; ka mina olen seda tema läbi tunda saanud.

Nende õnnelikude äraminek sai juba järeltulewa päewa pääle finnitatud; tema kastikene oli warsti walmis pakitut, ja see osawõte, mis Emerlesti sakjad tema ootamata õnne ja oma kahju üle ülesse näitawad, tunnistas selgeste, kui palju see hoolakas Schleswigi tütarlaps enam wäärt oli, kui Hollandi naisterahwas. Muustusega wiiswad nemad teda, kes weel ifka kui unenägija ümber käis, laewa pääle, kus tema tarwituseks kõik uhkete saetud oli, ja ükski kuninga pruut ei wõi suurema rõõmuga kodu toodut saada, kui see rõõm oli, misga Bottemar oma päästja ja auusa sõbra armukest läbi Saksa mere Põhja kodumaalt ära wiis.

Aga iga tunniga, mis see kerge laew wälkuwa wee tee pääl edasi jõudis, läks tütarlapse rind raskemaks ja südame tufsumine kangelaks. Juba sõitsiwad nemad Hollandi sadamasse sisse, kuninglikud mere paleed seisiwad nende ümber, kõik kohad oliwad elu ja liikumist täis, paadid kihutasiwad laulja madrustega neist mööda, rõõmuõiskamisega wõeti sääl ühe Hommiku Indiast tulnud laewa seest kallist kaupa wälja ja suure Ipseni sõjalaewa „Elewandi“ päält teretasiwad sõamehed müristawa hurra õiskamisega oma auustatud Admirali tutawat Jahd laewa. Ühe rohilise paadi sees sõudsiwad kuus uhkete ehitatud madrust pruuti laiia

kanalit mõõda linna sisse, kus ühe uhte maja ees, kelle ukse esine ja eeskoda kõige ilusama lilledega, kui tempel ehitatud oli — wana kaptein Barenz teda wastu wõttis ja südamelikult tema kaela ümber hakkas. — Maja isale peate teie juba ühe muiju lubama, armas wõeramaa preili, ütles ta jääl juures, sest eks ma ole jo pulma wälja jäädnud ja nõnda õigus sellele päale. Aga, ütles ta naljakalt sõrmega ähwardades, olete teie mul küll palju tasumise hinda wõlgu, et teie minu Miiidal kõige parema suutäie just suu äärest ära olete riisunud. Aga sestsaadik, kui ma nende suurte finiste filme sisse olen waadanut, ei näe see mul mitte enam ime olewat. Riisuguse lipu al wõib kõik maailma kuusatus mered ja rannad truuste ja julgeste läbi purjutada.

Hiima ei mõistnud mitte, mis wana kapteini nalja jut tähendas; tema meelel ja mõtetel oli hoopis teiste asjadega tegemist, ja laskis ennaft ilma tahtmata wana Barenzist ja Bottemarist laiija treppi mõõda ülesse wiia, kunni suure, wäga kalliste ehitatud saali kahepoolega ukseni, mis äkitselt lahti läks ja temale Wiitseadmiraali ühe uhte meeste ja naisterahwa seltsi seas näitis. Uhteste seisis pik ja sirge Nis Ipsen omas täies ehtes tema filma ees. Tema peenike ja rohkestes kullaga tikitud merewäe munder andis temale otse wüürsiliku näo; laia, kalli kiwide ja metallidega ehitatud paela külges rippus suur raske mõek ja tema pikki, kähäraid kollasid juuksid kattis tore Jaana linnu sulgedega ehitatud kübar, mis weel kalli Smaragdi ja särawa Hüakintuse kiwidega ehitatud oli. Ipseni silmad hiilgasiwad rõõmu ja armastuse leekis; Hiima jäi aga seda nähes aralt seisma ja kummardas sügawalt tema ette. Tema astus aga Hiimale wastu, tõmbas teda endise palawa armastusega oma sülle ja pigistas oma rinda wastu, kus Hiima tema armastuse tunnistuste al rõõmu pärast peaaegu ära pidi nõrkema, kellest tema armastuse ellus teda jälle üles äratas.

Oled siis sina see? küsis Hiima küll jada korda. Oled sina seesamma Nis, kes jellel hirmu päewal wana härta täuga Bombeli mõisast ratsa ära põgenes? Oled sina seesamma minu Nis, see hää südamega ja taltsimata Nis, kes

mul ikka wäga armas oli ja kes ka mind wäga armastas, kui ma oma kodumaal teenija tüdruk olin?

See ma olen! vastas Nis südamelikult ja auuga. Ma olen sulasest suureks häärraks saanud ja tahan sind nüüd omas riikis prouaks teha: sest waga truudus on kuningas igalpool, kandku ta kuld krooni, ehk waele teenija tanu. Siin, auustatut prouad ja härrad, on minu pruut Siima Goffinga, minu kodumaa tütarlaps ja homne Admiraalina Ipsen!

Wõeraste õnnejoowid helisefiwad nüüd ümberringi; ainult üks paar silmi jäiwad kurwaks ja üks paar uuleid tummaks kõige nende wõeraste seas. Miida leinas uue südame waluga Ipseni taga. Siima aga seisis kõige suurema maapäälse õnne õutsuses oma armukese rinnal, naga süüta lapsuke ema rinnal, ilma maa pääl enam midagi ihaldamata.

Selle wägewa mere mehe pulmad saiwad, nõnda kui sündsa, tema oma sõa laewa „Elewandi“ pääl pühitsetut. Mängu hääled helisefiwad ümberringi galeriide päält; kõik laewade mastid, nõõrid ja simfid oliwad lehe ja lillefrantsidega ehitatut; korrapäraselt wahetpidades paukufiwad suured-tükid ja mastide otsas lehwisiwad ja woogasiwad lipud hommiku õhu kää. Kui laulatus mõõda oli ja kõik pulma wõerad uhke sööma lauale tõttasiwad, istus pruut, molema India kalli kiwide ja Portugaallise Demanti ehtega ehitatut, oma kõrge peigmehe kõrwas üksikus kajüütis, kus nemad selle tähtsa tunni liigutawa tunduste järel endid puhkasiwad.

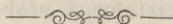
See ei ole siis mitte enam unenägu! ütles Siima waikselt ja ärdaste. Nüüd oleme meie jälle üheks saanud nagu ükskord, kus sinu mõte ikka just minu mõte oli ja sinu tahtmine üksnes minu tahtmise ees käis! Aga Nis, kas sa mõtled ka weel oma ema ja tema prohwetliku kõne päale sel ööl, kui Rootslased meie majakese sisse tungisiwad? Oh misjugune waga naisterahwas peab tema olnud olema, et tema waim nii kaugele tulewiku sisse wõis näha! Kuuled sa Nis juuritükki paukuma ja lippusi plaksuma, ja sina ist oma wägewa mehe ehte sees oled nii suureks saanud ja kõigist kiidetut ja armastatut! Ei, ükski naine maapääl ei wõi õnneikum olla, kui sinu raskestel läbikatjutut Siima.

Oh et ema õnnistus ikka veel meie juure jääks, kuidas see tänini meid on saatnud! Soowida ei ole meil midagi enam tarwis; aga wagalt ja tänulikult tahame meie seda pruukida, mis taewas meile on kinkinud, oma ligimesi awitades, waestele ja hädalistele jagades ja ikka seda meeles pidades, et meie isi sulase kuube ja sauna naise tanu oleme kannud!

Aamen! ütles Nis, ja pani wagalt käed risti. Wana Barenz astus aga selsammal filmapilgul kajüti ukse pääle, suurt hõbe wiina karikat kahe käega kinni pidades.

Admiral, hüüdis ta wiinast soojendatut ja väga rõõmsa meelega, — veel ei ole päike ennaft oma lainetawa woodi heitnud ja niikaua peate teie ja teite pruut meie päralt olema. Teie olite kõigile üks waike kannatuse eesmärk, siis kannatage nüüd ka veel üks natuke aega. Meie joome selle kõige truuma mehe terwiseks pärast Adama õuna hammustamist ja soowime, et tema eesmärk wanu mehi hää poole pööraks ja noori oma auuwäärt jalge sees kaima kihutaks! Nad elagu, hurra!

Sellesamma forraga pörutasiwad suured tüfid, helisesiwad mängu hääled ja pörasiwad trummid; laewa laelt kostis hurra! õiskamine ja klaaside kõlilemine. Altiida waatas aga küsides päälifu Bottemari otja, kes täna oma ilusa naabri kätte üht kindlat töotust pidi annud olema: sest enne veel, kui pulmalised tantsima hakkasiwad tunnistas wana kaptein Barenz neid pruudiks ja peigmeheks, mis pääle see päälis oma ülearu juure rõõmu ja armastuse sees Admirali kaela ümber hakkas ja hüüdis: Oh Nis! seda ei oleks meie inimese kauplejate rõõwli aukus, kust sinu tugewad käed mind aknaft wälja keerutasiwad, mitte unes mõtelda wõinud, mis meil täna käes on!

Выдано
из Запасных
фондов БАН
СССР

